

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਮਾਰਚ 14, 1986

March 14, 1986

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਨ

The Canada Darpan

Punjabi Weekly Newspaper

- ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ
- ਫਿਲਪੀਨੀ ਗੱਦੀਓਂ ਲਹੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਮਾਰਕੋਸ ਨੇ 10 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਡਕਾਰ ਲਏ
- ਹਾਇਟੀ ਦਾ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹਿਆ ਡਿਕਟੇਟਰ ਫੂਵੇਲੀਏ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ
- ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਗਨ ਉਤੇ 20 ਪਾਦਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਨਿਕਰਾਗਵਾ ਬਾਰੇ ਬੁਠ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

Weekending March 14, 1986 Vol. 5 No. 10 Price 35¢ Out of Greater Vancouver 50¢ Ph. (604)581-4473

ਸ. ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਟੋਹੜੇ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ 5 ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾਲਮ, ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ, ਸ਼ਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾਲਮ, ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ (ਬਠਿੰਡਾ), ਸ਼ਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ।

ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਦਾਲਮ — ਸੂਚਨਾ, ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ, ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਿਭਾਗ
ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ — ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼
ਸ਼ਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ — ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ-ਪਾਲਣ
ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ — ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਦਸਤਕਾਰੀ ਟਰੇਨਿੰਗ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ — ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ

ਸ. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਦਸ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਉਤੇ ਪੰਜ ਮੰਤਰੀ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸਾਡੇ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪੜਾ ਥੱਲੇ ਲਾਹੁਣ ਉਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ

3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ।

ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਵਾਕ-ਆਉਟ ਕਰ ਗਏ

ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ, ਆਪਣੀ ਨੇਤਾ

ਟੋਹੜਾ 14 ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਰੁਖਸਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਇਥੇ 2 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਚਲ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਐਕਟਿਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਈ ਸ. ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਨਵੇਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਸ. ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟੱਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਵਿਰੁੱਧ 'ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦਿਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਫੌਜ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੋਕਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਹੋਈ।

ਟੋਹੜਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਰਹੇ ਹਨ। 14 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਨਕੇਦਰ ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਮੇਰਠ ਵਿਚ ਕਰਫੀਊ ਜਾਰੀ

ਮੇਰਠ — ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੇਰਠ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪੁਲਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ

ਪਿੰਡਾਂ ਉਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰਫੀਊ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਵਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 24 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਗੇ ਅਯੁਧਿਆ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ।

ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਖੁਲ੍ਹੇ

ਜੰਮੂ — 3 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਮ ਵਾਂਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ ਸਨ — ਉਥੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ 2 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਬੰਦ ਰੱਖੇ ਗਏ।

PURI INSURANCE AGENCIES

4543 Kingsway (Near Willingdon Ave.) Burnaby

Ph. (604)430-5533

ਜੇ ਵੀ ਪੁਰੀ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਤੋਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਏਗਾ ਉਸਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਗਿਫਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

BEST RATES FOR HOME & COMMERCIAL INSURANCE — JANITORIAL BONDS AVAILABLE

ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵੀਜ਼ਾ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

AUTOPLAN 86 RENEWALS

ਆਪਣੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਤੇ ਕਨਟਰ ਟੈਟਾ ਨਾ ਛੱਡਣਾ

An Autoplan reminder —

As a general rule, stereo equipment mounted in the dash or console of a vehicle, is covered by your Autoplan policy, but items mounted under the dash or elsewhere, require a Special Equipment Endorsement. Be sure all of your equipment is properly covered.

ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ

ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੁਰੀ

ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਬੱਜਟ : ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਵਾਧੇ ਘਾਟੇ

ਅਟਵਾ — ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬੱਜਟ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਮੱਦਾਂ :

- ਜੁਲਾਈ 1, 1986 ਤੋਂ ਜ਼ਾਤੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਿਚ 3 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- ਫੈਡਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ — 11 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 12 ਫੀਸਦੀ। ਇਹ ਵਾਧਾ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1986 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।
- 15,000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਮਿਲੇਗਾ — 50 ਡਾਲਰ ਬਾਲਗ ਅਤੇ 25 ਡਾਲਰ ਨਾਬਾਲਗ
- ਸ਼ਰਾਬ ਉੱਤੇ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਕਸ ਦਾ ਵਾਧਾ, ਤੰਬਾਕੂ ਉੱਤੇ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ।
- ਜਨਵਰੀ 1, 1987 ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ 3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਕਸ ਦਾ ਵਾਧਾ।
- ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ 500 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ
- ਡਾਕ ਮਹਿਕਮਾ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ
- ਬੱਜਟ ਦਾ ਘਾਟਾ 34 ਬਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 29.5 ਬਿਲੀਅਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 15,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 300 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਾ ਨਵੰਬਰ, 1986 ਤੋਂ ਕਰੈਡਿਟ ਮਿਲੇਗਾ।
- ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 1000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ।

ਵਿਜ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਬਾਰੇ ਨਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਨੀਊਫੰਸਟ — ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੇ ਵਿਜ਼ਟਰ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲਿਸਟ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਹੁਣ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਜ਼ਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਜ਼ੀਰ ਮਿ: ਸਿਕਲੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਖਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜ਼ਟਰ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਜ਼ਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਡਾਕਟਰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ।

ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਪ ਕਰਨਗੇ

ਮਾਸਕੋ — ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੀ 27ਵੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੋਵੀਅਤ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਰਬਾਚੋਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਆਪ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਰੂਸੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦਸਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰੂਸ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਉਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗਾਰਬਾਚੋਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਹਟਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। 1979 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਫਗਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬੰਬ ਕਾਰਨ ਹੋਈ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਜਿਥੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਿਰਪਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ 182 ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੰਬ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ, ਉਥੇ 'ਪ੍ਰਿਵੇਨਸ' ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਰੀਪੋਰਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਲੀਮ ਜੀਵਾ ਦੀ ਇਸ ਦੁਰਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਛਪ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ 'ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਉਡਾਣ 182 ਦੀ ਮੌਤ' ਹੈ।

ਕਿਰਪਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 212 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਰੀਪੋਰਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੰਬ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ।

ਸਲੀਮ ਜੀਵਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਅਨੁਸਾਰ ਟੋਕੀਓ ਅਤੇ ਕਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਇਕ ਲੜੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਉਡਾਣ ਵਿਚ 329 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ ਉਥੇ ਨਗਰੀਟਾ ਏਅਰਪੋਰਟ ਉੱਤੇ ਦੋ ਜਾਪਾਨੀ ਮਾਰੇ ਗਏ।

ਜੂਨ 23, 1985 ਨੂੰ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾ ਰੀਪੋਰਟਰ ਸਲੀਮ ਜੀਵਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੰਬ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਡਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਧਰੇ ਗਏ।

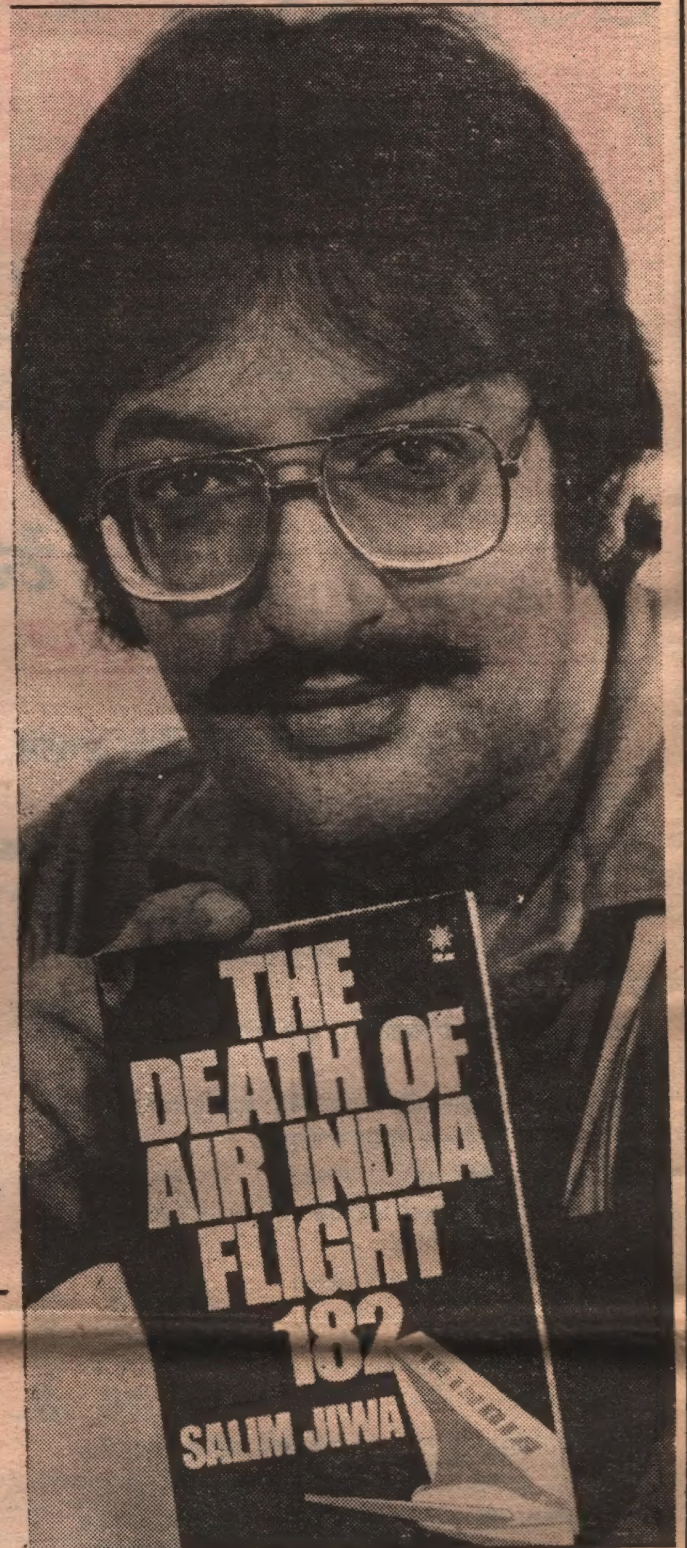
ਸਲੀਮ ਜੀਵਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟੀ. ਵੀ. ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 8 ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਰਜ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜੀਵਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੀ 219 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਮੈਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਾਪੰਦੀ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੀ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।' ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸ ਚੁਲਮ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ 331 ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਹਨ — ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 280 ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਨ।'

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮੇਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਉਸ ਉਡਾਣ ਉੱਤੇ 80 ਬੱਚੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।'

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਡਬਲਯੂ. ਐਚ. ਐਲਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਛਾਪੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੁਕ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗੀ।

ਸਲੀਮ ਜੀਵਾ
ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਉਡਾਣ 182 ਦੀ ਮੌਤ' ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਕੜੇ ਹੋਏ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਪੰਦਰਾਂ ਰੋਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ 9 ਮਾਰਚ, 1986 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਲਿਟਲ ਮਾਊਂਟਨ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੇਖਕ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੱਲੇਵਾਲੀਆ
ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ
ਕਨਵੀਨਰਜ਼

ਸ਼੍ਰੀ ਨਗਰ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ।

ਸ਼ੌਕ ਸਮਾਚਾਰ

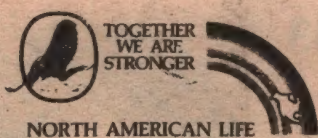
ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਲਾਦ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 85 ਸਾਲ ਸੀ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਲਈ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ, ਐਤਵਾਰ 9 ਮਾਰਚ, 1986 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਸਵਾ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਰਿਚਮੰਡ ਜੋ 8600 - ਰੋਡ ਨੰ: 5 ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਹੋਵੇਗੀ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਗਿੱਲ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਾਸ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ।

FLEXIBLE PREMIUM LIFE INSURANCE TAILOR-MADE

To your needs which you can afford.

ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਨਟੈਕਟ ਕਰੋ:

ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

- ਲਾਈਫ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
- ਗਰੁਪ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
- ਮਾਰਗੇਜ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ

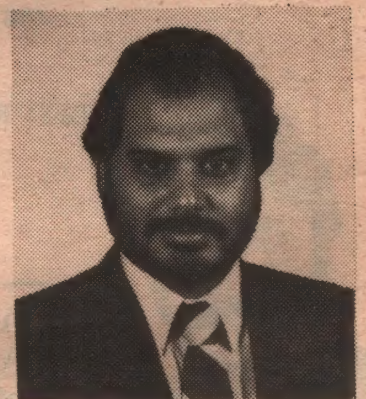
1507 - 330 Portage Avenue
Winnipeg, Manitoba R3C 0C4
Bus. 943-1526
Res. 694-0731

INSURANCE FOR

- Personal
- Children
- Mortgage
- RRSP
- Group Insurance & Annuities

ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

NORTH AMERICAN LIFE
ASSURANCE CO.

Raj Singh Mann

ਅਬੋਹਰ ਨੂੰ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਪਾਹ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਉਘੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਬੋਹਰ ਨੂੰ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਅਬੋਹਰ-ਵਾਜ਼ਲਕਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਅਬੋਹਰ ਨੂੰ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਢੀਗਾਂਵਾਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਬੋਹਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਹਿਸੀਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਕ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ" ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਬੋਹਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡੇ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਬੋਹਰ-ਵਾਜ਼ਲਕਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਥੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ

ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ "ਪੱਕੀ ਮੋਹਰ" ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਪਿੰਡ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਅਦ ਇਲਾਕੇ ਦੇ 54 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਾਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਜ਼ੀਰਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਕੇ ਮਿਡਲ ਬਣਾਉਣ, ਉਥੇ ਇਕ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਪੁਰ-ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਰਵੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਂ ਰਹੇ ਪਿੰਡ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ, ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ 800 ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਬੋਹਰ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਨ, ਨੇ ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ।

ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਵਾਜ਼ਲਕਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੇਦੀਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਇਕ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦਾ ਵੀ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ।

ਮੀਲਾ ਮਰੁਨੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਦੋ ਫੜੇ

ਬਟਾਲਾ — ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਈਕ ਉਪਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ।

INCOME TAX

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਟੌਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ H.M. TAX ਦੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸਟਾਫ਼ ਤੋਂ ਭਰਵਾਉ।

Other Services Available:

- Pay Rolls
- Book Keeping
- Accounting
- Incorporation

For Year Round Services
Two Locations To Serve You

hm-tax
THE INCOME TAX EXPERTS

3369-B Kingsway
Vancouver, B.C.

438-3611

#207-6330 Fraser
Vancouver, B.C.

324-3937

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਫਰਨੀਚਰ ਖ਼ੀਦਣਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਟੋਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ

ਟੋਪ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਵਾਜਿਬ ਕੌਮਤਾਂ

● ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ● ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ● ਬੈਡ ਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸਾਥੋਂ ਖ਼ੀਦੋ

* New * Used or * Trade-ins

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟੋਰ

ਰੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿਮ:

2607 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ. (At 10th Ave. East)

Ph:
874-9525

ਪ੍ਰਕਾਸ਼

THE CANADA DARPAN

(Punjabi Weekly Newspaper)

P.O. Box 67344 Stn. 'O', Vancouver, B.C. V5W 3T1

Chief Editor: (Hon.) DARSHAN GILL

Advertising:

Circulation: SATINDER SIDHU

Art: N. DHALIWAL

All office holders of CANADA DARPAN are honorary associates.

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ:

ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ

ਆਖਰ 2 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ 15 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ — ਇਸ ਲਈ ਸ: ਟੋਹੜਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਪਿਛਲੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਏਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਮੇਟੀ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸ: ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਢਹਿਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ: ਟੋਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਹਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹੇ। ਇਕ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸ: ਟੋਹੜਾ ਬਹੁਤ ਮਾਹਿਰ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ 1983 ਵਿਚ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਹੀ ਸਨ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁਢਾਦ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਹੀ ਖੇਡ ਉਹ ਤਲਵੰਡੀ ਅਤੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਲਦੇ ਰਹੇ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਸ: ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਕੇ ਹੁਣ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਨਰਦਾਂ ਚਲਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸ: ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਹ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜਾ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ।

ਅੰਤ ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਨਰਦਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਖੇਡ ਗਏ ਹਨ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਫਿਰ ਬਰਨਾਲਾ ਉੱਤੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ। ਇਹ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਖੇਡ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਲਮਕਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੁੱਠਾ ਝਾੜੂ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ,
ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਕਹਿਰ ਪਏ ਮੰਗਦੇ ਨੇ।
ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਂਦੇ,
'ਨਾਲੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਨਹਿਰ ਪਏ ਮੰਗਦੇ ਨੇ।
ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ
ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਪਏ ਮੰਗਦੇ ਨੇ।
ਸ਼ਹਿਰ ਸਦਾ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ,
ਪੇਂਡੂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪਏ ਮੰਗਦੇ ਨੇ।।

ਉਤਰਵੀ
ਪਿਆਲਪੁਰੀ“ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਖਬਰਾਂ ਤਾਂ ਸਾਜਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੈ”

—ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ—

ਸਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਧਿਆਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦੁਖਾਂਤ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿਸਾਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦੋ ਵਧ ਫੁਲ ਰਹੇ ਭੁਲੇਖੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਰਮ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹ ਵਿਚੋਂ ਹਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਅੱਗ ਬਾਲ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਬਾਹਮਣਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿਚ ਧੂਆਂ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ਆਦਿ। ਇਹ ਭੁਲੇਖੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਜ਼ੀ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਪਾਠਾਂ, ਮਨਘੜਤ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਤਵਰੀਹ-ਨੁਮਾ ਰਵੱਈਏ ਦੀਆਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਪਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦੋਸਤਨੁਮਾ ਦੇਖੀ ਇਹਦੀ ਡੱਗੀ ਲਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤ ਜਿਉਂ ਹੋਈ।

ਦੂਜਾ ਭੁਲੇਖਾ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਨੀਤੀਵਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅੜਿੱਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ “ਨੀਲੇ ਤਾਰੇ” ਦੀਆਂ ਤਰ੍ਹੱਟੀਆਂ ਸੋਧ ਕੇ ਕੀਤੇ ਇਕ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮੁੰਡੀਰ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਦਸ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ-ਮਾਰੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਕੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਾਸਤੇ ਉਚਿਤਤਵ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੱਖੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਨਾ ਖੜੋ ਸਕਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਸੌਂਪ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਭਾਗ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਤੋਂ ਉਕਤਾ ਗਏ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਹ ਨੂੰ ਚਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ!

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭੁਲੇਖੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੁਖਾਂਤ ਵਲ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਆਂਗਣ ਵਿਚ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਬੂਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮ ਜਾਤ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਧਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਵਾਧੂ ਮਾਨਵ ਬਲ ਦਾ ਬਾਊ ਬਾਈ ਸਭ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਕੰਮ ਹੀਣ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ। ਰਾਜਾ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਾਧੂ ਜਾਨਾਂ ਚੰਬੇ ਦਾ ਬਾਲਣ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲੇ ਪੁਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹਰੇ ਲਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਉਕਸਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੱਦੀ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ। ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਭਵਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਸਭਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੜੀਂਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਹੋਸ-ਮੰਦੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਸਬਜ਼ਬਾਗ

ਸੁਆਰਥੀ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮੌਜ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੈ ਬਸ ਬੱਚਾ, ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਫੇਰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਹੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਨਾਲ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਕਿਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਠ ਅਰਬ ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ, ਸਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰ, ਉਘੇ ਲੋਕ, ਗੱਲ ਕੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਪਸੰਦਾਂ ਨੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਉਡਾਏ। ਫਲਸਤੀਨੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪਾਰ ਵਿਚ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਡੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਲਸਤੀਨੀ ਹਾਲੀ ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖ ਲੈਣ ਹਾਲੀ ਤਕ ਨਾ ਘਰ ਹੈ ਨਾ ਘਾਟ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਵੀ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਨ੍ਹੀ ਹੀ ਦੂਰ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਖਬਰਾਂ ਤਾਂ ਸਾਜਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੈ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦੀ ਦਾ ਇਖਲਾਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮੁਰਾਦ ਕੰਮ ਦੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਪਰਵਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਵਰਤਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ

ਸੁਭਾਵਕ ਹੋਂਦਾਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਹਿੰਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੁਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖੁੱਦੇ ਨੂੰ ਐਨਾ ਕੁੱਟਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਵਿਚੋਂ ਲੀਰਾ ਉਡਣ ਲਗ ਪੈਣ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਹਿਚਾਰ, ਮਾਨਵਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਐਨਾ ਮਹਾਂਬਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਨਫਰਤ, ਵੈਰ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਚਮਕ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਵਸੀਲੇ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਤਕ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਬਣੇ ਸਿੱਖ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰ ਦੁਰ-ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਘਟੇਗੀ। ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਕੁਵਰਤੋਂ ਦੇ ਰਾਹ ਭੀੜੇ ਹੋਣਗੇ। ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣਾ ਨਾਦਾਨੀ ਹੈ, ਦਾਨਸ਼ਮੰਦੀ ਨਹੀਂ।

ਅੰਦੋਲਨ

ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤੇ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕਸ਼ਟ ਉਠਾਏ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਤੀਹਵਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਵਾਨ, ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਛੱਤਰੀ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਤੀਆ ਅੱਧੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ। ਅਕਸਰ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਨਵੀਂ ਉਮਰ ਨੇ ਹੀ ਸਾਂਭਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਲਲਕਾਰ ਵੇਲੇ ਸਹੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵਾਜਬੀ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਹਾਲੀ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਸਾਖੀ, ਮਾਘੀ, ਦਿਵਾਲੀ, ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਪੋਹ ਸੂਦੀ ਸਭ ਅਜਿਹੇ ਅਵਸਰ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਬਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਭਰਪੂਰ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਤੇ ਵੀ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਥਿਰਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕ ਜੋੜ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਅਜੋਕੇ ਅਜੋੜ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਠੰਢਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਕੜਾਹੀ ਵਾਂਗੂੰ ਉਬਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਸਾਰੀ ਰੁਕੀ ਰਹੇਗੀ। ਭਵਿੱਖ ਗਹਿਣੇ ਪੈਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜਿਸ ਰੋਗ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਟੇ ਰੋਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵਧਦਾ ਫੁਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਮਸ਼ਨਦ 'ਤੇ ਸਜੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਿਲ੍ਹਣ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਨੇਤਾ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਸੀ। ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਐਨੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। “ਹੁਣ ਭਾਈ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੈ।” ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲੈਣਾ ਪੰਥ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ ਉਹ ਇਹਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਗਏ ਸੀ।

ਕੁਰਬਾਨੀ

16 ਫਰਵਰੀ ਵਾਲੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਵਾਜਬ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ, “ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ, ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਸ ਸਭਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 5 ਤੇ

FRIENDS AUTO BODY & PAINTING LTD.

5605 BYRNE RD. BURNABY, B.C.

Burnaby Auto Auction Building

PH. 430-4233

- I. C. B. C. JOB
- FREE ESTIMATES
- FREE COURTESY CAR
- RUST REPAIRS
- FIBRE GLASS OR CUT OUT WORK

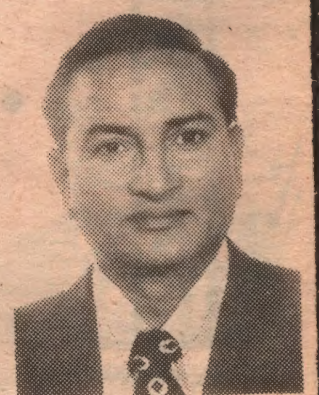

15 Years Exp

YOU NEVER KNOW

VISIT OR CALL

UNLESS YOU TRY

MR. GURU

ਡਾ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਡਾ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦਿਲ ਦੀ ਹਰਕਤ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਡਾ: ਐਮ. ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 76 ਸਾਲ ਸੀ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਡਾ: ਰੰਧਾਵਾ ਕਲਾ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਵੀ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। 1947 ਵਿਚ ਡਾ: ਰੰਧਾਵਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਹੇ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਫਿਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕੇਂਦਰ-ਸਾਸ਼ਤਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਟ੍ਰਿਬੀਊਨ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵੀ ਸਨ। ਆਪ ਕਈ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ ਵੀ ਰਹੇ।

ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬੋਧੋਂਦ ਸ਼ੌਂਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਡਾ: ਰੰਧਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਘਿਰਾਓ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਐਲਾਨ ਦਲ ਦੇ ਐਕਟਿਵ ਕਨਵੀਨਰ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 5 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਰਨਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਨਵੀਨਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਹ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੱਲੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਪਿਛੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਹਮਪੁਰਾ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਕਰਾਈ ਕਿ ਅਗਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ "ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤ ਕਦਮ" ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤਾ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਵੇਂ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ.

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਨਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ .... ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ 'ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਂਗਾ।' ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਕਾਰ ਵਧਦਾ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰੀਤ ਸੁਦ੍ਰਿੜ ਹੁੰਦੀ।

ਔੜ ਪਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਬਾਹੂ ਬਲ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਢਲਕਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਛਪ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭਯ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਵਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਭੇਟ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਰਾਹੀਂ ਨੌਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਰਦਾਰ-ਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਾ ਪਤਨਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਬੀ. ਸੀ. ਆਫਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ

ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗ ਨਿਊਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ ਦੇ ਕੈਮਵਾ ਹਾਲ ਵਿਚ 23 ਫਰਵਰੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਚ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਸਲਵਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇਸ ਸਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਧੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪਾਲਸੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਏਨੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਐਨ ਡੀ ਪੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਲਪਾਈਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੋਗੀ ਟੇਡੀਓ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਉਥੇ ਗੌਰਮਿਟ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਲ ਰਹੀ ਗਲ ਬਾਤ ਵਿਚ ਮੈਸਨ ਹੈਰਸ ਨੇ ਐਟੀ ਅਪਾਰਥਾਇਡ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਨੇ ਜੋ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ "ਸੈਕ" ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੇਲੀ ਕਾਫੀ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਬੀ ਸੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲ ਰਹੀ ਗਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘੱਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ (E.S.L. Students) ਲਈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਕੋਰਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦਾ Composition 13 ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਦਾ ਲੈਵਲ English 12 ਦੇ ਕੋਰਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਧਰੇ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਘੱਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦੱਸੇ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਨਸਲਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਨਵੇਂ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਤੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਐਟੀ ਰੋਸਿਜ਼ਮ ਗੈਸਰਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ

ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਡਾਲਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

— ਅਗਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਦਾ ਉਮਰ ਭਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹ 100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਚੰਦਾ ਦੇ ਕੇ ਬਣ ਸਕੇ।

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਫਿਲਪਾਈਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਉਥੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਮਾਰਕੋਸ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰੇ।

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਇਕ ਖਾਸ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਮੀਡੀਆ (ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਆਦਿ) ਤੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੇ।

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਵੇ।

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਜਪਾਨੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇ।

— ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਮੱਦਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

— ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਬਲਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਪੁਆਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਦੀ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਹੋਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ

ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ	ਪ੍ਰਧਾਨ
ਕੇ ਰਾਇਨ	ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਗੁਰਬੀਰ ਗਿੱਲ	ਖਜ਼ਾਨਚੀ
ਮੈਸਨ ਹੈਰਿਸ	ਸੈਕਟਰੀ
ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਰੰਧਾਵਾ	ਮੈਂਬਰ
ਹਰਬਿੰਦਰ ਧੀਰਜ਼ਾ	ਮੈਂਬਰ
ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਮੈਂਬਰ

ਮੀਟਿੰਗ 1:30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 5:30 ਵਜੇ ਖਤਮ ਹੋਈ।

ਵਲੋਂ : ਬੀ ਸੀ ਆਫਰ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ
ਗੁਰਬੀਰ ਗਿੱਲ

ਪੁੱਟੀ ਹੋਈ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਨੂੰ 15 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਭਰਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ

ਮਹਿੰਡਾ — ਸਰਲੁਜ-ਯਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕ ਮੋਰਚੇ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਪਥਰੋੜੀ ਨਜ਼ਦੀਕ 17 ਅਕਤੂਬਰ 1985 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 15 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪੁੱਟੀ ਹੋਈ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਹਿਰੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਪਿੰਡ ਕਜੇਲੀ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 70 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਬਾਗਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ 26 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਦਿਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਫੁਰਾ ਮਾਰਿਆ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਲੁਜ-ਯਮਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਪੂਰੀ ਵਿਚ ਮੋਰਚਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ 60-40 ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਵੰਡ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ

ਪਥਰਾਓ 'ਚ 15 ਪੁਲਸੀਏ ਫੱਟੜ

ਔਰੰਗਾਬਾਦ — ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਰਾਓ ਪਾਟਿਲ-ਨਿਲਾਂਗੇਕਰ ਦੀ ਲਾਟੂਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਕਿਦਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੋਗੇ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ (ਐਸ) ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਥਰਾਓ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਕ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਸਣੇ ਪੰਦਰਾਂ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਸ ਖਬਰ ਦੀ ਹਾਲਾਂ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਰਜਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਇਹ ਖਬਰ ਦੱਸੀ।

ਮੂਰਤੀ ਤੋੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਕਾਲੋਨੀ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਮੂਰਤੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤੋੜੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕੀ। ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਵਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਣ 'ਤੇ 45 ਮਿੰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਭਰਾਤਰੀ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਪੜ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਹਿਰ 'ਚ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੋਰਚੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲੰਗੂਰ ਤੇ ਦੁੱਧ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ 70 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

INCOME TAX ACCOUNTING

ਸਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਵਾਲਾ ਦਫਤਰ। ਮਾਂਗਟ ਹੋਰਾਂ ਦੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਵਾਜਬ ਰੋਟ ਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉ। ਦਫਤਰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

- Income Tax
- Book-Keeping
- Accounting & Incorporation
- Insurance(Life, Sickness, Group, Travel, Visitors)

MANGAT AGENCIES

No. 2-7171 King George HWY
SURREY, B.C.

C.S. Mangat
(Ex. Bank Manager)

594-5711 594-2254

BOMBAY SWEETS

& Restaurants

6556 - 6560 MAIN ST. VANCOUVER

Ph. 321-1414

874-5722

For Largest Variety in Indian Sweets

Delicious Indian food

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ

ਪਟਿਆਲਾ — ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਐਨ. ਆਈ. ਐਸ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਆਰ. ਆਨੰਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਆਯੋਜਤ ਸਰੀਰਕ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡ ਵਿਦਿਆਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ. ਆਈ. ਐਸ. ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਐਨ. ਆਈ. ਐਸ. ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਲਈ 3000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ. ਆਈ. ਐਸ. ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ ਤੇ ਚੰਗੇ ਖਿਡਾਰੀ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਣ।

ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ

ਕੰਦੂਖੇੜਾ(ਫਰੀਦਕੋਟ) — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਤਕੜੇ ਹੱਥੀਂ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਥੇ ਲੋਕ-ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1500 'ਫੌਜੀ ਭਗੋੜਿਆਂ' ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਜੀਦਪੁਰ ਭਾਮਾਂ ਵਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਕੰਦੂਖੇੜਾ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਜੇ ਕਾਰੀਡਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੰਗਾਨਗਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਭ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਕਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਫਿਰਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੌਕਸੀ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਹਿੰਦੂ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਪਾੜਾ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਉਤੇ ਕਰੜੀ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰੜਾਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਖੇਡ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅਚਨਚੇਤੇ ਆ ਪਿਆ ਕੀ ਹਾਦਸਾ
ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ ਹੁਥ-ਫੜੀ
ਗੀਤ ਨੇ ਹਰ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ
ਚੁਪ-ਕਥਾ ਕਿਹੜੀ ਗੁਫਾ 'ਚ ਜਾ ਵੜੀ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਅਤੇ ਥਿੜਕਣ

‘ਸੁਫੀ’ ਅਮਰਜੀਤ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹਿਰਨ ਦੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਮਨ ਵਿਚ ਝਾਤ ਪਾਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਮੁਢ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਬੇਇਲਜ਼ਾਮੀ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਤੰਗ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਪਾਲਸੀ ਹੈ ਓਥੇ ਇਸ ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ-ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਨਸਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿ ਦਿਤੀ, ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਥੋੜ-ਚਿਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਪਣਾਏ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਾਅ-ਪੈਚਾਂ ਕਾਰਨ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਹੀ ਉਸਾਰਦੇ, ਪਰਚਾਰਦੇ ਅਤੇ ਐਜੰਡੇਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਭਾਵੇਂ ਸੰਤ ਫਤਹ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਕਦੇ ਕਿਨਾਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਦਾ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਲੜ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਚੁੜਿਆ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਲ ਕਾਂਗੜਾ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦਾ ਇਲਾਕਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਣ ਉਪਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਸਨ, ਇਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਜ਼ਬਾਨੀ ਮੁਹੱਬਤ ਵੀ ਉਘੜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੈਰ, ਇਸ ਤਫ਼ਸੀਲ 'ਚ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

1982 ਵਿਚ 'ਧਰਮ-ਯੁਧ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਸਭ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਪਹਿਲ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੁਰ ਅਮਨ ਐਜੰਡੇਬੰਦ ਦੇ ਦਾਇਏ ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪੁਰਅਮਨ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਖੁਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਬਣ ਗਿਆ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸਮਝੋਤੇ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਨਵੀਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਅਤੇ

ਕੋਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈਆਂ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਢੰਗ ਨੂੰ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬੇੜਚਿਰੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਭਾਂ ਲਈ, ਅਪਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਫੁੱਟ ਸੀ, ਜਾਗੀਰੂ ਧੜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਮਧ ਵਰਗੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਥ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੀ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉਪਰ ਭਾਰੂ ਫਿਰਕੂ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਪਕਿਆਂ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੋਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਦਾਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਏਕਤਾ ਉਸਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਉਪਰ, ਉਹ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਵੇਂ ਏਕਤਾ ਉਸਾਰਨਗੇ।

ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਕੋ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਟੈਂਡ ਹਨ। ਫਿਰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਿਵੇਂ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕੋ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਡੋ ਅਡੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅੱਡੋ ਅੱਡੋ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਇਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਹ ਵੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਾਹ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਉਪਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਾਭ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੋਤੇ ਲਈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਸਮਰਥਨ ਦਿਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੋਤੇ ਦੇ ਰਾਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖ ਕੇ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਬਿਜਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਰ ਪੈਰ ਉਪਰ ਥਿੜਕਣਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਗੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।
(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ)

ਬਾਪ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ : ਬੇਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਪਿਛੋਂ ਜਨਰਲ ਆਰ. ਐਸ. ਦਿਆਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲੀਸ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਪੀ. ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਫੜੇ ਗਏ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਨਗੀਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਉਤੇ ਦਰਜ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਨਗੀਨਾ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਗੀਨਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਤੇ ਰਿਹਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਜ਼ਿਲਾ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸ: ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮਤੀਆ ਪਾਸੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਦਲ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸ: ਮਤੀਆ ਨੂੰ ਅਜਨਾਲਾ ਪੁਲਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਨਾਲਾ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀ "ਗਲਤੀ" ਕਾਰਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਬੱਗਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤੂੰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮੈਂ ਡੀਕ ਲਿਆ ਸਾਰਾ,
ਨਾ ਤੇਥੋਂ ਸਬਰ ਹੋਇਆ ਨਾ ਮੈਥੋਂ ਸਬਰ ਹੋਇਆ।

ਨਿੱਤ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਜਗੇ ਏਥੇ,
ਫਿਰ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਕਿਉਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਇਆ।

United Realty Ltd.

3879 Oak Street, Vancouver, B.C. V6H 2M6

Malkit Dhami,
M.A. (Eco.)

■ BUYING
■ SELLING

Free Evaluation For Your
Property Call Any Time
Without Any Obligation

Bus. 736-3831 or Res. 434-8548

Pager - 687-1985 #2229

Member of Prestigious M.L.S.
Medallion Club For 83-84 85-86

AMIN ON MARINE

Canada's autosales leader, now invites you at
86 S.E. Marine Dr. Vancouver [Between
Main & Cambie] to make your own deal for
any make or model of car including Cadillac,
Chevrolet, Oldsmobile, any import or domes-
tic car

dueck
CHEVROLET-OLDSMOBILE-CADILLAC LTD.

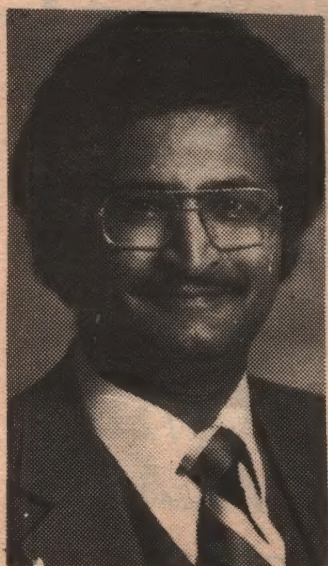
86 SE Marine Dr., [between Main & Cambie]

Ph: 324-7222

Res.: 433-1681

Pager 687-7711 Pager #2122

DUECK CHEVROLET OLDSMOBILE
CADILLAC LTD.

AMIN LADHA

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

ਜ. ਸ. ਸਿੰਘ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦਲ ਅੱਗੇ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲੀਆਂ ਉਲਝ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ 'ਦੇਵਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ' ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ।

ਅਕਾਲੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਕਸ਼ਤੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਵਾਤਾਵਾਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਐਤਕੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 'ਧੋਖਾ' ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ "ਮੰਨੀਆਂ"। ਕੇਂਦਰ-ਅਕਾਲੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਅਥੋਹਰ ਅਤੇ ਵਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ "ਸਦਭਾਵਨਾ" ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ 1981 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵੇਖਣ ਲਈ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ।

ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੀਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਦ ਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਲਈ 'ਵਾਟਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਹੀ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ "ਬਰਨਾਲਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।" ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਿੱਖੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦੂਰ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਡੋਡ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਤਿ ਮਾੜੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ

ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ 'ਚੰਗੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ, ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਲਝਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੈਲੰਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ 'ਫੋਰਸ' ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਟਕਸਾਲ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੁਵੱਈਏ ਨੇ ਵੀ 'ਮਾਯੂਸ' ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਦਲ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਹਲਕੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਕਈ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਦੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਲ ਹੀ "ਵੇਖਦਾ" ਰਹੇ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ 'ਬੇਹੱਦ ਉਲਝ' ਹੋਈ ਰਾਜਸੀ ਤਾਣੀ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਲਗਭਗ ਠੱਪ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਮਿਥੇ ਸਨ। ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਬਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਇਕ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਨੌਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਟਾਲਾ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਕੱਤਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਕਰੋੜ ਦਾ ਮਾਲ ਜਬਤ

ਕਲਕੱਤਾ — ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਮਾਲ ਗੁਦਾਮ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਜਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਲ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਕ ਤੋਂ ਜਾਅਲੀ ਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 70 ਪੈਕਟ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਨਾਮ ਤੇ ਐਡਰੈਸ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 39 ਪੈਕਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲ ਹੋਰ ਹੈ। ਫੜੇ ਮਾਲ 'ਚ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸੀ ਆਰ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਹੀ ਹਨ।

ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਤੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਮੋਰਿਭਾ — ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੋਪੜ ਇਕਾਈ ਨੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਕਾਲੀ ਜਥਾ ਰੋਪੜ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਥਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਪਾਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਥੇ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ 16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਡਿਸਪਲਨ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ।

ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਮਨਾੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਅਤੇ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਦਿਤਾ ਅਸਤੀਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸੰਕਟ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ — ਟੋਹੜਾ

ਫਗਵਾੜਾ — ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ। ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ. ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਫਿਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ ਤੇ ਪੂਰਨ ਏਕਤਾ ਹੈ।

✕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ

ਪਟਿਆਲਾ, 23 ਫਰਵਰੀ (ਨਿਜੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ) — ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਈ ਕੇਂਦਰ ਇਹੋ ਜੇਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਫੈਕਟਰੀ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 60 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ ਪਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਸਕੂਲ 157 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਦੀਵਾਰ ਤੋੜ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣੀ ਪਈ ਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਗੋਰਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

The \$200,000 difference. An answer to the stress of RRSP investing.

That's the difference between an Industrial Growth Fund RRSP and Guaranteed Investment Certificates over the past 18 years.

That's right, based on maximum annual RRSP contributions, your \$78,000 investment in Industrial Growth Fund would have grown to \$417,455 — \$228,450 more than the same investment in an RRSP composed of 5-year GICs.

Small wonder. Industrial Growth Fund's long-term record is exceptional. (Average annual compound rates of return: 18 years — 18%, 10 years — 19.8%, 5 years — 21.3%, 1 year — 29.3%.)

It's the direct result of the conservative, but growth-oriented money management philosophy of Mackenzie Financial Corporation. And it's the answer to reducing the stress — and increasing the returns — of your RRSP investing.

Call or write for details. Today!

THE INDUSTRIAL GROWTH FUND RRSP

For complete information:

Mail the Coupon or Phone

Gurcharan Rampuri

Great Pacific Management Co. Ltd.

1010 - 1200 Burrard Street Vancouver, B.C. V6Z 2C7

Res: 986-2883 Bus: 669-1143

Looking both ways to manage your RRSP.

☐ I'd like to reduce the stress and increase the rewards of my RRSP investing, please send me The RRSP Answer Book.

NAME _____

ADDRESS _____

CITY _____

PROV _____

POSTAL CODE _____

PHONE _____

(Home) _____

(Business) _____

All figures to December 1, 1985. Any offer made only by prospectus.

Non-smokers

pay less
for insurance.

MOHINDAR SINGH GILL

B. Comm., M.B.A., C.G.A.

Life Underwriter

Ph. Off. 430-0455

Ph. Res. 433-1684

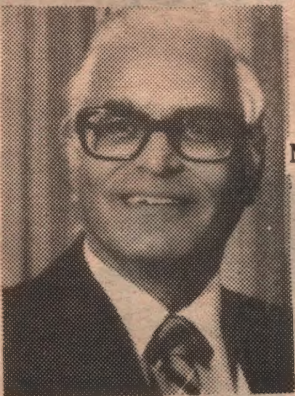
Suite 1206,

4330 Kingsway,

Burnaby, B.C.

SunLife
OF CANADA

Get your life in shape.

Mohindar Singh
Gill

ਧਰਮ 'ਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰਾਂਗੇ — ਬਾਬਾ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ — “ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਹੈ .... ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਇਕ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਮਾਲੀ ਦੀ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਨਾ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਹਿਣ ਕਰਨੀ ਹੈ।”

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਸਬੰਧੀ ਫੜੇ ਗਏ ਸ: ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਗਵਾਨ ਵਿਖੇ ਲੜੀਵਾਰ 14ਵੇਂ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਮਗਰੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਰਾਜਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਬਖ਼ਸ਼ ਕਹੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਦਲ ਦੋਸ਼ਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬੈਰਕਾਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 21 ਫਰਵਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਖਾੜਕੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕੇ ਬਣੀ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਉਲਟਾ ਖੁਦ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਖਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਤਖਤ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਨਕੋਂਦਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਾਲਮ ਹੈ।

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਨਾਸ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੌਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹਰਵਾਲ ਦਸਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਖਾਤਰ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੁੱਟਮਾਰ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਬਿਮਲ ਕੌਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੋਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪਵਾਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਅਜੇ ਤਕ ਜੋਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ ਸਾਢੇ 42 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — “ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ 1986-87 ਵਾਸਤੇ 42.48 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਫੀਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਰਕਮ ਇਸ ਸਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸਤੇ 33 ਕੇ. ਵੀ. ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਖੜਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੈਪੀਟਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਰਕਮ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਅਟਾਰੀ — ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਪੁਲਾ ਰੋਡੀ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਖੇਤਰੀ ਸਾਵਨਵਾਦ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਰੂਝਾਨਾਂ 'ਚ ਹੋਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਆਮ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਰੀਬੀ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਆਦਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖਾਦਾਂ, ਡੀਜ਼ਲ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ, ਪੈਟਰੋਲ, ਕੁਕਿੰਗ ਗੈਸ, ਕਣਕ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਆਦਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਤਬਕੇ ਅੰਦਰ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੋ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਕਦੀ ਬਟਾਲਾ, ਕਦੀ ਜੰਮੂ, ਕਦੀ ਦਿੱਲੀ, ਕਦੀ ਯੂ. ਪੀ. ਅਤੇ ਕਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਅੱਕੜਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਕਤਲੇ ਗਾਰਤ ਦੀ ਸਵੈਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਆਪ-ਧਾਪੀ ਵਿਚ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗਰਦਗੀ ਦੀ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 100 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਰਮ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਫਿਰਕੂ ਦਰਾੜ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਫੂੰਘੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰੋਲ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਸਰ ਰਹੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਨੋਰਥਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਈ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਕਤਾਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੋਝੇ ਮਨੋਰਥ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਸਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹ ਲੋਕ ਦੁਹਾਈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਲਿਜਾ ਇਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣ ਵੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਆਤੰਕਵਾਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕੇ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਪਾਤੜਾਂ — ਇਥੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਦਿਤੜਾ ਵਿਖੇ ਜਨਵਾਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੁਰਬੰਜਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਾਂਗ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਵਖਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ 'ਚ 75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 1986-87 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 575 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਸਾਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ 75 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 1985-86 ਦੀ ਯੋਜਨਾ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 630 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਾਲੀ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਜ਼ਦ ਸੀ।

ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਨਾ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਛੱਡ ਦਿਤਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 575 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਥੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ — ਸ਼ਰਮਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਸਥਿਤੀ ਮੁੜ ਧਮਾਕਾਏਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ। ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ' ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਤਿਆਰੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜਬਰੀ ਰਿਟਾਇਰ ਕੀਤੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਛੇਤੀ ਬਹਾਲ ਹੋਣਗੇ

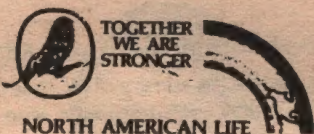
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਅੱਤਲ ਅਤੇ ਜਬਰੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਹੇਲਦਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮਿਲੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ: ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੌਰੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੈਬਨਿਟ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੁਲੀਸ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਉਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬਣਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ 24 ਘੰਟੇ ਦੀ ਥਾਂ 8 ਘੰਟੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

FLEXIBLE PREMIUM LIFE INSURANCE TAILOR-MADE

To your needs which you can afford.

ਪਰਸਨਲ, ਬਿਜ਼ਨਿਸ, ਗਰੁੱਪ ਇੰਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ
ਵਾਈਨੈਂਸਲ ਪਲੈਨਿੰਗ ਲਈ ਦਰਬਨ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

NORTH AMERICAN LIFE
ASSURANCE CO.

320 - 815 W. HASTINGS ST.
VANCOUVER, B.C.

INSURANCE FOR

- Personal
- Children
- Mortgage
- RRSP
- Group Insurance & Annuities

CONTACT

Bus: 685-9335
Res: 581-4473

DARSHAN GILL

ਐਵਰਿਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੇ ਪਹਾੜ ਐਵਰਿਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਦਸ ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਟੀਮ ਚੀਨ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਾਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ — ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਟੀਮ ਨੂੰ ਕੋਂਟੀਨੈਂਟਲ ਬੈਂਕ ਨੇ ਸਪੋਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ

ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ

— ਜੇਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੌਗੀਆ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ੀ ਉਤੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ 368 ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰ ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਲੌਗੀਆ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਲਕੀਆ

ਬਿਆਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਦੀ ਥਾਂ 10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਟਿਕਟ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 10 ਤੋਂ 20 ਮਿੰਟ ਤਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਲੌਗੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਾਰਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਰੀਆ ਵਿਭਾਗ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ 'ਨੌਜਵਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।

ਡਾ. ਲਖਨਪਾਲ ਜੰਮੂ ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਐਮ. ਐਲ. ਲਖਨਪਾਲ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਡਾ. ਲਖਨਪਾਲ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 37 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ਾਵਾਰਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1945 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਤੇ ਡਿਮਾਸਟਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ 1978 ਅਤੇ ਫਿਰ 1981-83 ਵਿਚ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ।

ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦੋਸ਼

ਪਟਿਆਲਾ — ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੌਰਜੀਵਾਲਾ ਨੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਭਗੋੜੇ ਵੰਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਤਿਆਵਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕਰਜ਼ਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਹੇਠ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਲੌਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੈਂਟੇ ਦੇ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਖਤਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਬਿਊਰੋ) — ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਰ ਗਾਹਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਰਾਬਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਬਰਾਬਰ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਵਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ

ਅੱਜ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲੀਸ ਪਾਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸੀ. ਡੀ. ਪੀ. ਗੰਗੁਲੀ ਨੇ 29000 ਰੁਪਿਆ ਗਥਨ ਕਾ ਲਿਆ ਹੈ।

Gurmail S. Gill Lawyer

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

- ਆਈ. ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਕਲੇਮਜ਼
- ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੇਸਜ਼
- ਡਾਈਵੋਰਸ ਅਤੇ ਫੈਮਿਲੀ ਕੇਸਜ਼
- ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕਲੇਮਜ਼
- ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਅਤੇ ਮੋਰਗੇਜ਼
- ਇੰਸੂਰੇਂਸ

Ph. 859-7171

534-0044 Toll Free

ROSBOROUGH & COMPANY

33832 South Fraser Way Abbotsford, B.C.

ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ

To protect your family, your mortgage, or to ensure your childrens' education, for an RRSP or an annuity, contact:

AVTAR S.
RANDHAWA

B.A., B.T.

AVTAR S. RANDHAWA

Six times National Quality Award Winner

AVTAR S. RANDHAWA

687-5871 (office) or 325-3562 (Residence)

700-1176 W. GEORGIA ST. VANCOUVER.

THINKING OF BUYING or SELLING

(RESIDENTIAL, COMMERCIAL, FARMS & INDUSTRIAL)

FREE Consultation for BUYING or SELLING

FREE Information on Financing

FREE Knowledge of your existing Mortgage

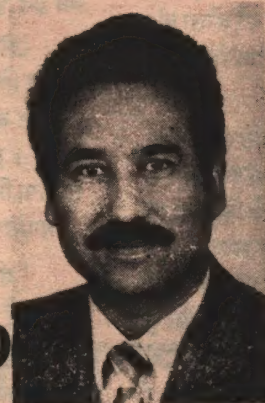
FREE EVALUATION of your property

FOR FRIENDLY & EFFICIENT SERVICE

NIRMAL (NEIL) DHALIWAL

Bus: 588-9955 Res: 597-2069

I know the signs of a good neighbourhood.

ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨੇਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਖਰੜ, (ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ) — ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਤਨਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 'ਰਸਤਾ ਰੋਕੋ' ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰੜ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਤਨਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਨੇ 'ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਕੜੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਖਰੜ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸੀ. ਐਸ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਜੁਰੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

Lake View Realty

If your property is currently listed with a real estate broker, please disregard this offer. It is not our intention to solicit the offerings of other real estate brokers. We are happy to work with them and cooperate fully.

ਸਾ ਰਿ ਤ ਦ ਰ ਪ ਟ

ਕਹਾਣੀ:

ਦੋ ਕਿਨਾਰੇ

ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੀਲਗਿਰੀ

ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਦਾਹੜੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ। 'ਤੂੰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਣੇਗੀ ਹੁਣ। ਪਹਿਲਾ ਘਾਣ ਤਾਂ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਤੇਰਾ ਈ ਕੀਤਾ ਸੀ।' ਉਹਨੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਟੈਂਪੂ ਜਦ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੁਹ ਵਿਚ ਵੜਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ, "ਰੋਕੀਂ ਬਈ ਜਰਾ।"

"ਅੱਛਾ ਜੀ।" ਕਹਿ ਕੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਟੈਂਪੂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਟੈਂਪੂ 'ਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ। ਇਕ ਛਿਨ ਲਈ ਉਹਨੇ ਉਪਰ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਤਕਿਆ। ਫਿਰ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਫਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਥੋੜੇ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ ਭਾਰ ਹੌਲਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਟੈਂਪੂ ਵਿਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਚਲ ਬਈ।"

"ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ਰਲਾ ਸ਼ਰਲਾ ਮਾਰਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲੱਗ ਪਏ।" ਟੈਂਪੂ ਵਾਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਵਲੈਤੀਆ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਮੰਦਰ। ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਦੀ ਕਬਰ।

"ਸ਼ਰਲਾ ਤਾਂ ਕੀ ਮਾਰਨਾ ਸੀ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਏਨਾਂ ਹੀ ਆਖ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਚਲਦੇ ਟੈਂਪੂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਖੇਤ ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਵਿਦਰੋਹ ਤੇ ਉਹਨੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਨੌਆਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਪਰਤਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹਦੇ ਬਾਪੂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਵਾਪਸ ਵਲਾਇਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਟੈਂਪੂ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਹਵੇਲੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸੁਣਕੇ ਫਾਟਕ ਬੋਲਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਘਰ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਅਚੰਭਿਤ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਸ਼ਬਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਆ ਬਈ ਚੁਆਨਾਂ। ਆ ਗਿਆ ਠੀਕ ਤਾਂ ਰਿਹਾ?"

"ਹਾਂ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਫ ਏਨਾਂ ਹੀ ਆਖ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਫੁੱਟਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਨਾਕੇ ਵਿਚ ਡੇ ਲਿਆ। ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਿਸਕਦੇ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜੱਫੀ 'ਚ ਘੁੱਟੀ ਰੱਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੁਕ ਵਰਗਾ ਨਿਕਲਿਆ, "ਉਏ ਬਾਪੂ ਉਏ ਬਾਪੂ, ਮਾਰਤਾ ਗੋਰਿਆਂ ਕੰਜਰਾਂ ਉਏ।"

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜੀ। ਉਹਦੇ ਦੋਨੋਂ ਮੁੰਡੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਪਿਉ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲਿਪਟ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਵਲੋਂ ਹਟ ਕੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਿੱਦੇ ਤੇ ਨਿੱਮੇ ਨੂੰ ਘੁੱਟਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੁਝ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਇਕ ਭਾਵਗੀਤ ਮਾਸ ਦੇ ਲੋਥੜੇ ਵਿਚ ਬਦਲਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਭ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। "ਕਿਹੀ ਨਿਰਮੋਹੀ ਧਰਤੀ ਸੀ ਵਲਾਇਤ।" ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਾਸ ਦੇ ਲੋਥੜੇ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ।

"ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿੱਦਾਂ ਚਲਦੀ ਆ?" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਚਿੱਠੀ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਨਿੱਮਾ ਪੰਜਵੇਂ ਤੇ।"

"ਅੱਛਾ। ਤਾਂ ਠੀਕ ਆ। ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ।

ਟੈਂਪੂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਾਮਾਨ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਉਸ ਨੇ ਮੰਗੇ ਉਹਨੇ ਦੇ ਦਿਤੇ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਟੈਂਪੂ ਪਿਛੇ ਮੋੜਿਆ ਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਈ ਲੰਘਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਆਇਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ।

"ਵਾਹ ਵਾਹ। ਅੱਛਾ ਚੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਠੀਕ ਠਾਕ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਰਦਾਰ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਟੈਂਪੂ ਤਾਂ ਆਇਆ। ਹੈ। ਕਿਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਤਨਾਂ ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਕੁੱਟ-ਕੁਟਾਪਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਤਨਾਂ ਹੁਣ ਪਿੰਡ 'ਚ ਚੌਕੀਦਾਰ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਲੈਤੋਂ ਆਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹੁਣ 'ਜੀ ਜੀ' ਕਰਕੇ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਰਾਹ ਰਾਹ ਦਾ ਹੁੰਦੇ ਜੀ। ਬੰਦਾ ਖੱਟ ਕਮਾ ਕੇ ਘਰ ਆਵੇ। ਉਹ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਗਏ ਉਥੇ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਪਿਛੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਠੜਿਆਂ 'ਚ ਬਿਲੀਆਂ ਕੁੱਤੇ ਮੁੜਦੇ ਫਿਰਨ।" ਵਤਨਾਂ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਜੇਥੇ 'ਚੋਂ ਬਣੂਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਦੇ ਕੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਵਤਨਾਂ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਦੋਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਵਤਨੇ ਨੇ ਉਹਦਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਰੱਖਿਆ। ਸਾਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਉਹਦਾ

ਇਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੀਲਗਿਰੀ, ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਗਿੱਲ - 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨਾਲ — ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸਵਰਨ ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਅਵਤਾਰ ਜੰਡਿਆਲਵੀ

ਬਹੁਤਾ ਮਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

"ਬਲੈਤੀਆ ਆ ਗਿਆ ਜੀ। ਪਾਲ ਕੁਰੇ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਦੇਖੀਂ ਜਰਾ। ਹੱਥ ਲਾਇਆਂ ਮੇਲਾ ਹੁੰਦਾ।" ਵਤਨੇ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ। ਪਾਲ ਕੋਰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ। ਬੰਦਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਦਿੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਸੰਵਾਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਝਾਟਾ ਖਿਲਰਿਆ ਕੀ ਲੱਗੂ।'

"ਗੋਰਿਆਂ 'ਚ ਤਾਂ ਗੋਰਾ ਈ ਲਗਦਾ ਹੋਣੈ।" ਵਤਨਾਂ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ।

"ਭਾਈ ਜਾਹ ਥੋੜੇ ਆਂਡੇ ਤਾਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਐਸ ਵੇਲੇ ਬਣਾਉਂ ਕੀ ਤੇ ਉਹਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਲਮਾਰੀ 'ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ ਵਤਨੇ ਨੂੰ ਫੜਾਏ।

"ਲਓ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਆਇਆ।" ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਏਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲੇ ਦੇ ਪਿਛਿਉਂ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਉਹਦਾ ਰੰਗ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਗੋਰਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇਹ ਕੰਡਿਆਂ ਵਰਗੀ ਦਾਹੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆ ਗਿਆ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਦਿਨ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਦਿਨ ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਾਲ ਕੋਰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਹਨੂੰ ਪੱਲੇ ਦੇ ਪਿਛਿਉਂ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਰੇ ਖੜੇ ਰਹੇ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਏ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲਿਆ, "ਪਾਲ ਕੁਰੇ ਲੈ ਤੂੰ ਜਰਾ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਧਾਣੀ ਪੁੱਛ। ਅਸੀਂ ਮੱਥ ਲਈ ਸੰਗਲ ਲੈ ਆਈਏ। ਕਈ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਆ ਟੁੱਟੇ ਨੂੰ।"

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿੱਦਾ ਦੋਨੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਨਿੱਮਾ ਵੀ ਕਦੋਂ ਦਾ ਬਾਹਰ ਨੱਸ ਗਿਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਭਾਪਾ ਵਲੈਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਹਟਾਇਆ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਉਹੀ ਪਾਲ ਕੋਰ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦੀ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੁਣ ਮੈਂ ਹੀ ਇਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। "ਕੀ ਹਾਲ ਆ? ਹੁਣ ਕੁਝ ਬੋਲੇਗੀ ਥੀ ਕਿ ਨਹੀਂ।"

"ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਕਿਹੜੀ ਬਾਤ ਪੁੱਛੀ ਆ।"

"ਅੱਛਾ, ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਐਦਾਂ ਪੁੱਛਦਾ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਅਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਹਨੇ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ।

"ਜੇ ਏਨਾਂ ਹੋਜ ਸੀਗਾ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਂਦਾ। ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਈ ਸਵਾਰ ਲੈਂਦਾ।"

"ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਏਦਾਂ ਥੀ ਠੀਕ ਆ।" ਉਸ ਨੇ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੁੱਟਿਆ ਤੇ ਹਾਥੜੇ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਵਾਂਗੂੰ ਚੁੰਮਣ ਲੱਗਾ।

"ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਲੋਲੇ ਪੌਧੇ ਨੂੰ। ਦਾਹੜੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੇਖਾਂ ਠੋਕੀ ਜਾਨੈਂ।" ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਣ ਲੱਗੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪਾਲ ਕੋਰ ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੰਨ ਗਈ ਸੀ ਬਸ ਹੁਣ ਉਹ ਉਪਰੋਂ ਉਪਰੋਂ ਨਿਹੇਰੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਕਈ ਬੰਦੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੁਛ ਗਏ। ਉਹਦਾ ਮਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਲ੍ਹ ਤੇ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਘਰ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੀ ਥੋਠਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਪਾਲ ਕੋਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਵਧੀਆ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ।

"ਛੋਟੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਿਲੀ ਆ?" ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਕੰਬਲ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਛੋਟੀ ਤਾਂ ਬਥੇਰੀ ਆ।" ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਰਿਹਾ।

"ਠੰਦ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਪੈਂਦੀ ਹੋਣੀ ਆਂ?"

"ਠੰਦ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਉਥੇ ਹੋ ਥੀ ਕੀ?"

"ਕੱਪੜੇ ਥੀ ਤਾਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਆ ਸਰੀਰ ਢਕਣ ਨੂੰ।"

ਏਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ।

"ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬੜਾ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਦਿਉ ਨਾਲ ਗਿੱਦਿਆ। ਕੁਛ ਦੰਦ ਦੁਖਦੇ ਆ ਅੱਜ।" ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੋਲਿਆ।

"ਹੱਛਾ ਬਾਪੂ ਜੀ।" ਗਿੱਦੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਪੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਰੋਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉੱਥੇ ਉਹ 'ਹੱਛਾ ਬਾਪੂ' ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੜਾਹ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਸਾਗ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੋਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਂਡਿਆਂ ਦੀ ਭਰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਕੀ ਸੀ। ਸਾਗ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਗ ਤਾਂ ਬਣਾ ਹੀ ਅੰਤਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਾਲ ਕੋਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਗ ਕਿਥੇ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਸੋਣ ਲਈ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਕੋਰ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਆਈ ਸੀ। ਆਪ ਰਸੋਈ ਸੰਵਾਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠੀ।

"ਤੇਰੀ ਵਲੈਤ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਸੁਖ ਹੋਇਆ?"

"ਕਿਉਂ?"

"ਸਾਰਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤੀਸੀਆਂ ਨਿਆਣੇ ਉਥੇ ਮੰਗਾ ਲਏ। ਤੇ ਤੂੰ ਕੁਛ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਐਤਕੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਈ ਜਾਣੈਂ।" ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ। 'ਪਾਲ ਕੋਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁਆੜਾ ਖੜਾ ਕਰੂਗੀ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਲਿਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।'

"ਤੂੰ ਉਥੇ ਕੀ ਕਰਨੈਂ?"

"ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੀ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਐਮੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨੱਠੀ ਜਾਂਦੀ।" ਪਾਲ ਕੋਰ ਜ਼ਿਦ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਲੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਪੈਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪਾਲ ਕੋਰ ਦੇ ਤਾਹਨੇ ਮਿਹਣੇ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦ ਪਾਲ ਕੋਰ ਕੁਝ ਨਰਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਪਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਾਲ ਕੋਰ ਮੋਮ ਵਾਂਗ ਪਘਲ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਇਕੱਲਤਾ ਨੇ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਰੋਈ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਕੇ ਜਦ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾਇਆ ਤਾਂ ਕਮਰਾ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਢਿੱਡ ਤੇ ਭਰ ਚੁੱਕੇ ਜਖਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਚੀਕੀ, "ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਂ। ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਢਿੱਡ ਪਾੜਿਆ ਪਿਆ?"

ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਈਟ ਸੁਟ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਕੁਛ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸੋਝਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ 'ਹਾਲੇ ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਨਹੀਂ।'

"ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਛ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਐਮੋਂ ਆਂ।" ਉਹਨੇ ਟਾਲਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਆਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ 'ਹੋ ਹੋ' ਕਰਕੇ ਲੰਮੀ ਉਥਾਸੀ ਲਈ ਤੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਪਾਲ ਕੋਰ ਨੇ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਛ ਨਾ ਦੱਸਿਆ।

ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਝਰੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਗ ਖੁਲ੍ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ 'ਅੱਜ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ', ਉਹ ਫਿਰ 'ਸੋ' ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਬੋਫਕਰੀ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਤੇ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਰਾਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਢਿੱਡ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਪਾਲ ਕੋਰ ਦਾ ਦਿਲ ਝੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੇ ਉਹਦੀ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਘੁੰਮ ਗਿਆ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਉਹ ਬੇਕਰੀ ਚੋਂ ਕੰਮ ਦੀ ਲੋਟ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੋ ਸਕਿਨ ਹੋਡ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ ਤੇ ਖੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਸ ਫਿਰ ਚਾਕੂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਧਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਉਹਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਨਲਕੀਆਂ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਪਟੀਆਂ

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 12 'ਤੇ

ਸਾ ਰਿ ਤ ਦ ਰ ਪ ਟ

“ਕਤਲਗਾਹ” ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼

“ਸੁਣੀ” ਅਮਰਜੀਤ

(ਇਹ ਪਰਚਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ “ਕਤਲਗਾਹ” ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, 22 ਫਰਵਰੀ 1986 ਨੂੰ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਨੂੰ ਗੋਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ।)

ਕਵੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਲਈ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਦੇ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣ-ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ-ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ।

1982 ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਜਬਰ ਕਾਰਨ ਬੀਤਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜਰਨਾ ਬੜੀ ਹੀ ਔਖਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲਹੂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕੋਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ ਹੈ।

1982 ਤੋਂ 1985 ਤੱਕ ਜੋ ਅਸਹਿ ਕਹਿਰ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ‘ਕਤਲਗਾਹ’ ਨਾਂ ਦੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਅੰਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਤਲਗਾਹ ਨੂੰ ਪਰਚਲਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬੁਝੜ-ਖਾਨਾ ਆਖਾਂਗੇ। ਬੁਝੜਖਾਨੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਾਡੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ, ਇਕਦਮ ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਜ਼ਾਲਮ, ਨਿਰਦਈ ਬੰਦਾ ਜਾਂ ਬੰਦੇ, ਗਰੀਬ, ਬੇਗੁਨਾਹ ਗਊਆਂ ਦੇ ਆਹੂ ਲਾਹ ਲਾਹ ਧਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ, ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ‘ਸੁੱਚਾ ਸਿਧ ਸੂਰਮੇ’ ਵਰਗੇ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕ-ਨਾਇਕ ਬਣਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸਦਾ ਹੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਝੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਕਤਲਗਾਹ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝਟਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਟਿਕਾਣਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ? ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਿਤਮ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ ‘ਆਹ’ ਭਰਕੇ ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ‘ਆਹ’ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ‘ਸੁਮੀਤ’ ਨੂੰ ਘਰ ਵੀ ਨਾ ਮੁੜਨ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਦੇ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾਲ ਦਬੋਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਬੁਰਮਾਉਣ ਵਰਗੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਤੁੱਲ ਤੁਲਣ ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

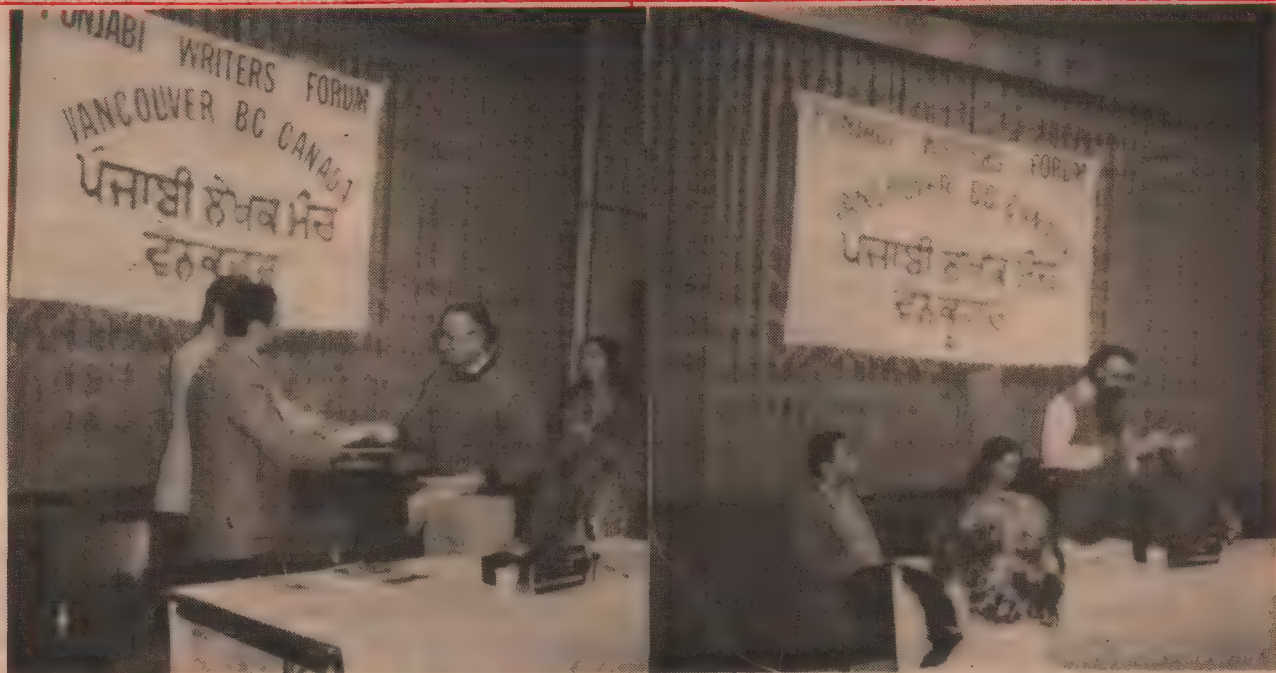
ਏਸੇ ਕਾਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ‘ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਅਜਾਂਦੀ ਫੁਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਂ’ ਅਰਪਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰਾਮਪੁਰੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੈ” ਹੀ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਮਧਯੁਗੀ ਫਿਰਕੂ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀਆਂ ਜਾਗੀਰੂ ਮਨੋਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ, ਮਨੋਤਾਂ, ਜੋ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਲੱਥ ਪੱਥ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਤਰਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਰਾਮਪੁਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਨਿਰਦਾਇਤਾ ਨੂੰ ‘ਬਾਰੂਦੀ ਸ਼ਬਦਾਂ’ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਛੁਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ :

‘ਅੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਮਲ ਹੈ ਦੇਖਦੀ’
ਅਜਿਹਾ ਅਣਮਨੁੱਖਾ ਜ਼ੁਲਮ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ:
‘ਬੇਗੁਨਾਹ ਜਿਉਂਦੇ ਦੇ ਕਾਤਲ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਮੁਰਛਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ’

ਮਨੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮੁਰਛਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ, ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਰਾਵਨ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਹਿਟਲਰ ਜਾਂ ਰੋਗਨ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ‘ਲਘੂ ਰਾਵਨ’ ਜਾਂ ‘ਲਘੂ ਰੋਗਨ’ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੇ ਖੂਨੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤਾਂ ‘ਸਹਿਮ’ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਮਗੀਨ ਭੈ-ਭੀਤ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸਰਗਮਾਂ ਉਪਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਦਾ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਆਪਣਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਕਤਲਗਾਹ’ ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਟੋਲੇਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਪਿਛੇ ਖੜੇ ਹਨ ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ

ਚਿਤਰ ਦਰੁਸਤ ਖਿਚਿਆ ਹੈ :

ਗੀਤ ਗੁਲ, ਤਲਵਾਰ ਸਰਗਮ
ਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰ ਕੇ ਹੀ ਆਪ ਸੁੱਤੇ।

ਰਸਮ ਉਹਲੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਫਿਰ ਮਰ ਗਈ
ਕਲਮ ਦੇ ਸਿਰ ਫੇਰ ਖੰਜਰ ਲਟਕਦੀ
ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁਰ ਮਾਤਮੀ।

ਕਵੀ, ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਈ ਹੋਈ ਨਫਰਤ ਈਰਖਾ, ਵੈਰ-
ਭਾਵ ਦੇ ਛਾਂਦੇ ਪਰਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

‘ਈਰਾਨੀ ਕਾਲੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਘੇ ਘਰ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਕਾਰਾਂ,
ਸੋਚ ਨਸ਼ੀਲੀ, ਜੇਬ ਸੁਨਹਿਰੀ, ਸਾਥ ਹੁਸਨ ਦਾ

ਬਹਿ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਸੱਲੇ
ਸਾਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਘੱਲੇ

ਰਾਮਪੁਰੀ ਬੜੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਮਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਲੁੱਟਣਹਾਰ ਸਮਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੋ :

ਤੱਤੇ ਬੋਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮਿਤਰੇ !

ਤੱਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਨਾ ਵੰਡੋ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਉਹ ਭੜਕਾਉ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਇਸੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾਤੁਰ
ਹੈ। ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਪਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ :

‘ਜ਼ਹਿਰੀ ਦਮਗਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਫਲ ਖੱਫਣ ਦੇ ਲੱਗੇ’
ਰਾਮਪੁਰੀ ਇਸ ਖੂਨੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਗੈਰ ਜਮਹੂਰੀ ਨੀਤੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਹਾਕਮ ਦੀ ਨੀਚਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਭੇੜੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਮਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਚਿਤਰਦਾ ਹੈ :

ਭੂਤ ਜੋ ਉਦੋਂ ਜਗਾਇਆ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਵੈਰੀ ਦੀ ਖਾਤਰ
ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੁਰਦਾ ਹੈ
ਭੂਤ ਜੋ ਸੀ ਬੋਤਲੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਮੁਕਸਰਾ ਕੇ
ਭੂਤ ਉਹ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪੀ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕੀ। ਇਹ ਸਭ ਪਰਪੰਚ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੱਦੀਦਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਹੈ

“ਸੁਣੀ” ਅਮਰਜੀਤ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ

। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

ਉਸ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਹੀ
ਜੱਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਹਾਕਮ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਾਧਾਰਨ ਖੇਲ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਤਰੰਜ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਤਰੰਜ ਦਾ ਬਿੰਬ ਅਤੇ ਨਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਗਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ :

ਉਹ ਸ਼ਤਰੰਜ ਦੀ ਥਾਂ ਲਾਵੇ
ਮਰਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਲਈ ਨਰਦਾਂ
ਦਸ ਹੋਵਣ ਜਾਂ ਹੋਣ ਹਜ਼ਾਰਾਂ
ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਹੰਝੂ ਕਰੇ
ਫਿਰ ਥਾਂਜੀ ਖੇਡਣ ਲਗ ਜਾਵੇ।

ਗੱਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚਲਾਈ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ, ਫਾਸ਼ੀ, ਫਿਰਕੂ, ਜਨੂੰਨੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਉਪਰ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਮਾਰੂ ਦਾਅ-ਪੈਚਾਂ ਉਪਰ ਹੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹੀ ਵੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਕੋਈ ਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :

ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਗੱਦੀਉਂ ਉਹਾਂ ਹੀ ਜਬਰ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹੋ
ਜਦੋਂ ਕਲਗੀ ਸਜ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ
ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਬੂਟੇ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠਣਾ ਹੈ
ਓਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਪਏ ਹੋ।

ਰਾਮਪੁਰੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦੀ ਅਨੂਰ ਗਰਦੀ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਕਿ :

ਧਰਮ, ਬੋਲੀ, ਫਲਸਫੇ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਉਹਲੇ
ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਲੁਕੀ ਹੈ।

ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਰਮ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਵਰਤਕੇ ਗੱਦੀ ਮੱਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲਸਫਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ, ਭੁੱਖਾਂ, ਤੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤਨ ਤੇ ਸਿਰ ਢਕਣ ਲਈ ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਮਾਤ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ (ਗੱਦੀ) ਜਾਂ ਫਲਸਫਾ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ-ਵਾਲਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਹੀ ਕਰਕੇ ਦੇਖਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖੋਂ ਦੋਸ਼ ਯੁਕਤ ਹੈ।

ਥਾਕੀ ਪੰਨਾ 13 'ਤੇ

DOSANJH & PIRANI

#202 - 5887 Victoria Drive, Vancouver, B.C. V5P 3W5

Phone 327-6381

● ਪਰਸਨਲ ਸ਼ੌਟਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸ ● ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ
● ਵਿਉਂਪਾਰਕ ਮਸਲੇ ● ਪ੍ਰਵਾਰ ਤੇ ਤਲਾਕ ● ਫੌਜਦਾਰੀ ਤੇ ਸਿਵਲ ● ਕੋਰਟ ਟਰਾਇਲ

ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਪਿਰਾਨੀ

ਪੰਨਾ 10 ਦੀ ਥਾਂ

ਬੱਝਿਆ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬੈਡ ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਮਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੰਝਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਉਠੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕਿਨ ਹੋਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਪਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਲਈ ਹਿੱਲ ਸਕਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਸ ਉਹਨੇ ਬੈਡ ਤੇ ਪਿਆਂ ਹੀ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਨਹੀਂ ਖਾਣੇ। ਬਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਲਲਕਾਰਦੇ ਤਾਂ ਸਹੀ। ਨਿਹੱਥੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨਾ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਐ। ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਇਥੇ। ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਨਿਆਇਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣੋਂ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੁਹੱਥੜਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਂਦੀ। ਤੇ ਠੀਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਟਿਕਟ ਕਟਾਈ ਤੇ ਇਥੇ ਆ ਗਿਆ।

“ਬਾਹ ਬਈ ਵਲੈਤੀਆ! ਪੰਨ ਭਾਗ! ਪੰਨ ਭਾਗ! ਹੈ ਕਦੋਂ ਆਉਣੇ ਹੋ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਭਾ ਕੰਨੂੰ ਧਾਰ ਵਾਲੀ ਬਾਲਟੀ ਚੁੱਕੀ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਰਾਤੀ।”

ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਖੜੇ ਉਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। “ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹਾਮ ਸੰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦੋ ਖੇਤ ਬਿਕਦੇ ਆ। ਲੈ ਲੈ ਹੁਣ। ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ।”

“ਦੇਖਾਂਗੇ।” ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਬੋਲਿਆ।

“ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੱਟੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆ?” ਲਾਭਾ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ।

“ਵੱਟੀਆਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀਆਂ ਈ ਆਂ। ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।”

“ਲੈ ਲੈ ਮਖੌਲ ਕਰਦਾ। ਬਲੈਤੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਲੰਦਣ ਤੇ ਦੂਜੀ ਦਿੱਲੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ‘ਚ ਰਹਿਣ ਆਲੀਆਂ ਜੜੀਆਂ।” ਲਾਭਾ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਏਥੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ‘ਸਾਲੀਆਂ ਨਾਈਲਨ ਦੀਆਂ ਬਰਤਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਮਲਾ ਕਰਤਾ।’ ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਇਕ ਵੇਰ ਹੇਠਾਂ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਚਾਰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਸਵਾਦ ਠੀਕ ਕੀਤਾ। ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦਿਆਂ ਉਹਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਇਗਲੈਂਡ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸਦਾ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਦੁਬਾਰਾ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ‘ਦੇਖਾਂਗੇ ਹੁਣ ਏਦਾਂ ਈ ਕਰਾਂਗੇ।’ ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਇਆ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਹਦਾ ਪਿੰਡ ਆਉਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਵਲੈਤੀਆ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ। ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਨਵਰਤ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮਜ਼ਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ। ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲੰਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਫਿਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਦਾ। ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਉਹਦਾ ਮਨ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕਿਉਂ ਇਥੇ ਅੜਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਾਪਸ ਇਗਲੈਂਡ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਹਰੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੇ ਨਾਲੇ ਸਕਿਨ ਹੋਡੇ ਕਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ ਚਾਕੂ ਕੱਢੀ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜ਼ਰਾ ਲੰਡਨ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਫਿਰਾ ਦਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਗੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦਏ ਫਿਰ ਤਾਂ ਫੈਕਟਰੀ ‘ਚ ਕੰਮ ਤੇ ਲਗ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਛਾਨਣਾ ਛੱਡ ਦਏ।

‘ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨੌਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਮਸੀਂ ਵੱਟਾਂ। ਤੇ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਇਹਨੇ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਉਥੋਂ। ਇਹਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਜਾਣੈਂ ਗਹਿਣੇ ਬਣਾਉਣ ਤੇ। ਤੇ ਨਾਲੇ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਹਰਾਮੀ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਥੇ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਖੜੇ ਨੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਸਾਲਾ ਹਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਸਕਿਨ ਹੋਡੇ ਆ। ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਮੈਂ।’ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪਕਿਆਂ ਕਰਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਉਹ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਪਾਲ ਕੌਰ ਬੋਲੀ, “ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਆ?”

“ਕਿਹੜੀ?”

“ਪਈ ਤੇਨੂੰ ਬਲੈਤ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ।”

“ਕੌਣ ਕਹਿਦਾ?”

“ਬਚਨੋਂ ਲਾਭੇ ਦੀ ਤੀਮੀ।”

“ਪੁਛਦਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸੁਰ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ। ਉਹਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਖਬਰ ਆ ਗਈ।”

“ਨਾ ਤੂੰ ਪੁਆੜਾ ਨਾ ਖੜਾ ਕਰੀ। ਤੇਨੂੰ ਬਿਹਲਾ ਫਿਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ?”

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਹਰੇ ਲਾਈ ਰਖਣ ਲਈ ਉਹਨੇ ਹੁਣ ਹਵੇਲੀ ‘ਚ ਖੜੇ ਦੋ ਤਿੰਨਾਂ ਭੰਗਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਅਗੇ ਉਹਦਾ ਬਾਪ ਹਰਨਾਮ ਸਿਘ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਧਰ ਉਧਰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਭੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰਦਾ। ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਚਿੜ੍ਹ ਆਉਂਦੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਫੌੜੇ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿਘ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਇਗਲੈਂਡ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਹਰਨਾਮ ਸਿਘ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਹੁਣ ਫੇਰ ਦਰਖਾਸ ਕਦੋਂ ਕੁ ਦੇਣੀ ਆਂ?”

“ਕਾਹਦੀ?” ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਬੋਲਿਆ।

“ਨਿਆਇਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਪੈਣ ਨਾ ਬਣਾਏਂਗਾ। ਪਿਛੇ ਕੋਲੇ ਬਿਗੜ ਜਾਣਗੇ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੇ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਹਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਪਿਛੇ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ। ਉਹਨੇ ਦਿਲ ਤਗੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਦਰਖਾਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਹੁਣ।”

“ਕਿਉਂ?”

“ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਜਾਣਾ?”

“ਜਾਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?”

“ਉਥੇ ਕੀ ਰਖਿਆ?”

“ਲੋਕ ਪੁਲਟੀਕਲ ‘ਸਿਲਮ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਆ। ਤੂੰ ਕਹਿਨੈ ਉਥੇ ਰਖਿਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।”

“ਪਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ।”

“ਜਾਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ! ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਮਾਰਦੇ?”

“ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ। ਇਥੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।”

“ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਬੱਧ ਤੋਂ ਬੱਧ ਮਾਸਟਰ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਟੁੱਕ ਚੁੜਦੇ ਕਿਤੇ ਇਥੇ।” ਹਰਨਾਮ ਸਿਘ ਦੀ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਕੇ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਦਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਥੇ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਟੁੱਕ ਚੁੜਦਾ ਸੀ। ਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਝੁਕ ਕੇ ਚਾਰੇ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਚੁਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਲੂਣ ਦੀ ਪਿਛਿਓਂ ਸੀਟ ਉਥੜ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਲ ਕੌਰ ਵੱਖ ਦੇਖਿਆ, ਟੁੱਟੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਲੱਸੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਲੱਸੀ ਫੜਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਚਾਦਰ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਆਲੀ?”

“ਕਿਉਂ?”

“ਪਤਲੂਣ ਉਥੜ ਗਈ ਆ।”

“ਲਿਆ ਮੈਂ ਸੀ ਦਿਨੀ ਆਂ।”

“ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਚਾਦਰ ਕੱਢ ਹੈ ਤਾਂ।”

“ਹੁਣ ਤੇਨੂੰ ਚਾਦਰਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮੁੜ ਕੇ ਸ਼ੌਂਕ ਚੜ੍ਹਿਆ।” ਉਹ ਅੰਦਰ ਗਈ ਤੇ ਪੋਟੀਆਂ ਦੀ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਫਾਂਟਾਂ ਵਾਲੀ ਚਾਦਰ ਕੱਢ ਲਿਆਈ ਤੇ ਬੋਲੀ, “ਚੁਕ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਚਕੌਣ ਦੀ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ।”

“ਤੇਰੇ ਬਹੁਤੀ ਜਲੂਣ ਹੁੰਦੀ ਆ ਇਗਲੈਂਡ ਦੀ।”

“ਹੋਵੇ ਨਾ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਨਗੋਰਾਂ ਬਾਂਗੂ ਫਿਰ ਕੇ ਕੀ ਬਣਾ।” ਫਿਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਭ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿਤੇ। ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬੋਲ ਹੋਇਆ ਉਹ ਵੀ ਬੋਲਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਮਰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੀਆਂ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਵੀ ਦੁਖਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਅੱਗ ਬਹੁਤੀ ਤੇਜ਼ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲਾਵਾ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀ ਸੀ।

ਬਾਹਰ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਤੁਰੀ ਜਾਂਦੀ ਭੁੱਢੀ ਠਾਕਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸੁਣ ਕੇ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਭੁਧਾ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਕਿਉਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਮੁੰਡਿਆ। ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਜਾਪਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਅੱਖ ਪੱਟ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਤੂੰ ਹੁਣ ਇਹਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਆ ਗਿਆਂ। ਕਮਲਾ ਨਾ ਬਣ।”

“ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਪੀਊਗਾ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ‘ਚ ਰੋਟੀਆਂ ਢੁਆ ਕੇ। ਹੁਣ ਖੇਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਚਾਦਰੇ ਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦੇ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਕਰਦਾ।”

ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਬੱਧ ਮਾਰਿਆ ਠਾਕਰੀ ਨੇ ਅਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਰੋਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਫਿਰ ਹਵੇਲੀ ਮੁੜ ਆਇਆ ਤੇ ਮੰਜੀ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਨਿੱਮ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਡਾਹ ਕੇ ਉਪਰ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਤੇ ਬੇਕਰੀ ‘ਚੋਂ ਘਰ ਮੁੜ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਉਦਾਸ ਰਾਤਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਗਲੈਂਡ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸਾਵਣ ਵਰਗਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਸਮ ਸਾਵਣ ਦੀ ਲੰਮੀ ਝੜੀ ਵਰਗਾ ਲਗਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਦੇ ਸੁਰਜ ਹੀ ਨਾ ਨਿਕਲਦਾ। ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪਰਤ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਖੇਤ ਖਰੀਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸਦਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਪਾਲ ਕੌਰ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੇ ਜੱਟੀ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਿਦਾ ਤੇ ਨਿਮਾ ਦੋਨੋਂ ਪਾਲ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ। ‘ਤਾਂ ਕੀ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਏਗਾ?’ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਛਾਂ ਕੀਤੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਨਾਲ ਢਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਸਕੀਮਾਂ ਲਾ ਕੇ ਹੋਭ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ।

ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਜਾਗ ਮੁੜ ਕੇ ਖੁਲੀ ਤਾਂ ਭੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਉੱਪੇ ਪਿਆਂ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਠੰਢ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ।

ਹੁਣ ਸਖਤ ਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਨਲਕਾ ਗੋੜ ਕੇ ਡੋਲੂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ। ਫਿਰ ਕਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਪਾਣੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੋਣ ਨਾਲ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਤਪਦੇ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਕੀ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ? ਹਾਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਫਿਰ ਇਥੇ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ। ਵਿਹਲਿਆਂ ਤਾਂ ਕਾਹੂੰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਜਦ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾ ਆਉਂਦਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਏ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲੋਂ।

ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਹਨੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ। ਇਗਲੈਂਡ ‘ਚੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਇਕ ਅਣਲੱਗ ਕਮੀਜ਼ ਤੇ ਪੈਂਟ ਪਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਚੰਗਾ ਲਗਾ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਕਰੀ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਆਟੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਇਕਦਮ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਛਿਨ ਲਈ ਪਾਲ ਕੌਰ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਦਬਦੀ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ‘ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੀ। ਇਹ ਸੁਰੀ ਵੀ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਖਾਣ ਲਈ ਟੱਪਦੀ ਆ। ਇਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੂ ਜਦੋਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ‘ਚ ਇਹਦੇ ਭੋਜਨ ਭੋਜੇ।’

ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਸਿੱਧੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਂਜ ਸਿਧਾ ਉਹਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹਨੇ ਉਹਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਦਤ ਉਹਨੂੰ ਇਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਪੁਛਣ ਦੀ।

“ਅਸੀਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੇ ਚੂਚੇ ਕੱਢਦੇ ਆਂ।”

“ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਚਲਦੇ?”

“ਨਹੀਂ ਭਾਊ ਐਮੇਂ ਸੁਗਲ ਆ। ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆ।”

“ਅੱਛਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਆ?”

“ਇਕ ਬਰਫ ਪਿਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਲਾ ਲਉ। ਬਰਫ ਭਾਮੇਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੱਖ ਲਓ। ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਈ ਸੋ ਈ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੋਰ ਵਧਾ ਲਓ। ਨਾਲੇ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।” ਸਿੱਧੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਜਿਹੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਨਾਲ ਮੁਰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕੀਤਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਰਗੀ ਹੀ ਪਾਲ ਲਵੇ ਤਾਂ।

ਸਿੱਧਾਂ ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅੱਗੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਹੋਰੀ ਹਾਲੇ ਆਏ ਨਹੀਂ। ਟਾਈਪਿਸਟ ਕੁੜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰੁੱਖਪਨ ਸੀ। ‘ਇਹ ਬਲੈਤ ਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਟਾਈਪਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਯੈਸ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖਿੜਨਾਂ ਈ ਆਂ ਨੇ ਕਹਿਣ ਲਗੀਆਂ ਵੀ ਡੁੱਲ ਵਾਂਗ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀਆਂ।’ ਫਿਰ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਇਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਪਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦੇਸਤ ਪੱਥ ਵਿਚ ਦਾਰੂ ਦੇ ਗਲਾਸ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਨੇ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਸਿਘ ਉਠਿਆ ਤੇ ਟਾਈਪਿਸਟ ਨੂੰ ਕੋਲ ਨੂੰ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਗਿਆ। ਇਧਰ ਉਧਰ ਫਿਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੁਮਾਹਾਂ ਦਾ ਰੋਹੜਾ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਰਗੀਆਂ ਪਾਲੇਗਾ। ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਥਾਂ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਤੇ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰੋਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਢੋਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਹੇਠ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਵਲੈਤ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਸਿੱਧੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਕੜਾਂ ਦੇ ਬੋਝਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰੋਹੜੇ ਤੇ ਰਖ ਦਿਤਾ।

ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਕ ਰੋਹੜੀ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਫਲ ਖਰੀਦੇ। ਇਕ ਸਿਨਮੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਉਹਦਾ ਮਨ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 13 'ਤੇ

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ
ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

6612, MAIN ST.
VANCOUVER, B. C.

PHONE: 324-3336

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
GABA (Fareedkot)

ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕੌਣ ਪਾਵੇ .....

ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਕਰ

ਪਟਿਆਲਾ — ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ “ਲੋਡ” ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। “ਲੋਡ” ਵਧਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ “ਚੋਗੀ” ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੈਟੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਬੜੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ “ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ” ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ।

ਹੁਣ ਇਹੋ ਬੋਰਡ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਇਕ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਿਛੇ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਯੂਨਿਟ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ 15171 ਕਿਲੋਵਾਟ ਲੋਡ ਵਧਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਛੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਇਕਾਈ ਨੇ 28,000 ਕਿਲੋਵਾਟ ਮੋਟਰ ਲੋਡ (ਯੂਨਿਟ ਦੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਲਈ) ਅਤੇ 1750 ਕਿਲੋਵਾਟ ਲਾਈਟ ਲੋਡ (ਲਾਈਟਾਂ) ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕੇ ਮੋਟਰ ਲੋਡ ਘਟਾ ਕੇ 27041 ਕਿਲੋਵਾਟ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਈਟਾਂ ਦੇ 1750 ਕਿਲੋਵਾਟ

ਪੰਨਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਕਰ ਆਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਹਨੇਰੇ ਹੋਏ ਜਦ ਉਹ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਪਾਲ ਕੌਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭਸੋਂ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਬਿਨਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਾ ਕੇ ਦਿਤਾ। ਰੋਹੜੇ ਵਾਲਾ ਸਮਾਨ ਹਵੇਲੀ ਰੱਖ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁਕਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਸਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਵੇਰੇ ਉਠਕੇ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਹਵੇਲੀ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਉਸ ਨੇ ਮਿਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਖੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟੁੰਬਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿਲਕ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ। ‘ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਡੋਲਾਂਗਾ।’ ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ। ‘ਹੁਣ ਉਸ ਗੁਲਾਮੀ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਫੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।’ ਇਹ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ।

ਹਵੇਲੀ ਵੜਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਮਿਸਤਰੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਖੜਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਆਈਆਂ ਗੁੱਸੇ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਹਨੇ ਖੰਘੂਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗਲਾ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਹੁਣ ਤੂੰ ਕੁਝ ਪਾਲਣੇ ਆਂ?”

ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਦੀ ਜਾਪੀ। ਪਰ ਉਹਨੇ ਮਨ ਤਗੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਹਾਂ। ਬਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ।”

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨੇ ਖੁਰਲੀਆਂ ਤੇ ਖੜੇ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਦੋ ਚੱਕਰ ਕੱਢੇ। ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲੇਂਗਾ। ਫਿਰ ਜੀਆ ਘਾਤ ਕਰੇਂਗਾ। ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇਂਗਾ। ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਚੰਗੀ ਆ ਕਿ ਜੀਆ ਘਾਤ?”

ਪਾਖਰ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਥੇ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਠਹਿਰ ਸਕਣਾ ਉਸ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਕਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਨੌਆਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਪਾਲ ਕੌਰ, ਗਿੰਦਾ, ਨਿੰਮਾ ਤੇ ਉਹ ਸਕਿਨ ਹੇਡ। ‘ਬਾਸਟਰਡ ਪਾਕੀ। ਨਿੰਗ ਨੌਗਜ਼’। ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਸੀਨ। ਜਿਥੇ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਨੂੰ ਨਲਕੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬੈਡ ਤੇ ਹੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੁਕ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਜੀਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਥੇ ਗੋਰੇ ਨਹੀਂ ਜੀਣ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਇਥੇ ਗਿੰਦੇ ਨਿੰਮੇ ਦਾ ਭਵਿੱਖ। ਬਾਪੂ ਦੀ ਭੁੱਖ। ਕਿਥੇ ਜਾਵੇ। ...”

ਸਮੇਤ ਇਸ ਦਾ ਕੁਲ ਲੋਡ 28791 ਕਿਲੋਵਾਟ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਬੋਰਡ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਵਿਚ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਲੋਡ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ 28791 ਕਿਲੋਵਾਟ ਦੀ ਥਾਂ 43962.199 ਕਿਲੋਵਾਟ ਲੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਨੇ 15171.199 ਲੋਡ ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਵਧਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਨਿਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ‘ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਇਕਾਈ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਤੁਰਤ ਕੱਟ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਘਟਾ ਕੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਚੁਗੋਟੀ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਤੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵਾਧੂ ਲੋਡ ਲਈ 250 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਵਾਟ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਲੋਡ ਦਾ ਪਤਾ ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਸਨਅਤ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਗਈ। ਮਈ 1983 ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਛਾਪੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚ 40513.570 ਕਿਲੋਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਨਿਰਮਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਯੂਨਿਟ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਮਈ 1984 ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪਾਸੋਂ ਸਟੇਅ ਲੈ ਲਈ।

ਹੁਣ ਫੈਕਟਰੀ ਪਾਸੋਂ ਬੋਰਡ ਦਾ 250 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਵਾਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 37.9 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਲੈਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਰਵਰੀ 1986 ਤੱਕ ਇਸ ਵੱਲ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਦਾ 6.068 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ 1985 ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਲੋਡ ਉਪਰ 34,32,942 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਲਾਈਟਾਂ ਦੇ ਲੋਡ ਉਪਰ 3,59,858 ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਰਚਾਰਜ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਇਕਾਈ ਨੇ ਧੌਲਾ ਵੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

ਜੂਨ 1985 ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਨੇ 750 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਵਾਟ ਲੈ ਕੇ ਏ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ ਲੋਡ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਅਧੀਨ ਜੁਲਾਈ 1985 ਵਿਚ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ 106.59 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਕਿ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਕਤ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਬੋਰਡ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ 6.068 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖੋਲਾ ਲਗ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਲੋਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਅਸਤੀਫਾ ਟੋਹੜਾ ਸਟਾਈਲ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਨੇ ਅਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਓ। ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਬਾਬੂ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਟਿਆ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤਦ ਮੱਲੋਂ ਮੱਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਹਟਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਖਬਰੇ ਸਾਡੇ ਸਦਕਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੰਝਲੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰੇ। ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜਮਾਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਆਦਰ ਮਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਜੇ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਾਤਫ਼ ਉਪਾਸ਼ਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਜਿਹੜੇ “ਅਸਤੀਫਾ ਵਾਪਸ ਲਓ” ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਐਤਕੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਜਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਰਹੂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ। ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਕ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੁਛਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨੀ ਹੋਏ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੋਧੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ।

—ਚਾਚਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹੀਆ—

ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼

ਖਰੜ — ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਸਾਬਕਾ ਆਈ. ਜੀ. (ਜੇਲ੍ਹ) ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੀ. ਸ਼ਨੇਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਬਾਰਾਂ ਸਫਿਆਂ ਦਾ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ. ਐਸ. ਮਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਜੱਜ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਹਰੇਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ, ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ ਪੀ ਐਸ ਅਫਸਰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਸਦਮਾ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜਰ ਹੋਇਆ, ਕੁਝ ਪਿਆਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਏਨਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ।

ਪੰਨਾ 11 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਰਾਮਪੁਰੀ, ਜੋ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿਤੁ ਹੈ, ਜਮਹੂਰੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਹੈ, ਧਰਮ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦਾ ਦਰਿੜ ਹਾਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਨੋਤਾਂ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੇਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ-ਫਲਸਫੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਵੇ।

ਗੱਦੀਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੱਦੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਜੋ ਫਿਰਕੂ-ਹਿਸਕ ਖਰੂਦ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਭਿੜਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਉਪਦਰਵ ਤੋਂ ਪਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਦਰਵਾਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਸਮਰਥਾਵਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਚੁਝਾਝੂ ਸਫਾਂ ਵਿਚ, ਰਾਮਪੁਰੀ ਵਲੋਂ ਚੇਤਨ ਕੀਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਖਲੋਣਾ ਹੈ, ਰਾਮਪੁਰੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦਾ ਅਟੱਕਵਾਦ ਜਾਂ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇਹ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਸਹਾਈ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰਾਮਪੁਰੀ ਫਿਰਕੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਰੂਪ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾਕਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਲੋਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੇਖੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖੱਪਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਫੁਲ੍ਹਣ ਦੇ ਉਪਦਰਵ ਵਿਰੁਧ ਕਵੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਸ਼ਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੌਣ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ :

‘ਕਲਮ ਦੀ ਗਰਦਨ ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹੇ ਕਾਇਰ ਕਟਾਰ’
ਉਹ ਅਰਜ਼ੋਈਆਂ, ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਕੰਨ ਧਰਦਾ ਹੈ।
ਈਰਾਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੂਫੀ ਕਵੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਖਿਆ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਿਅਰ, ਜਿਸ ਉਪਰ ‘ਕਤਲਗਾਹ’ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ :

ਮੌਜੇ ਅਸ਼ਕ ਪਾ ਕੇ ਆਰਦ ਦਰ ਹਿਸਾਬ
ਆਂਕਾ ਕਿਸਤੀ ਰਾਨਦ ਬਰ ਖੂਨੇ ਕਤੀਲ।
ਭਾਵ : ਸਾਡੇ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਦਾਂ ਹਿਸਾਬ ‘ਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਕਿਸਤੀ ਚਲਾਈ ਹੋਵੇ।

D. P. Pandia & Associates

Immigration Consultants

Serving the Community Since 1939

Jitendra Desai

D. P. Pandia

Ph. (604)684-3716

#61 - 553 Granville St. Vancouver, B.C.

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਡਾ: ਡੀ. ਪੀ. ਪਾਂਡੀਆ ਜਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਡਿਸਾਈ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ। ਡਾ: ਪਾਂਡੀਆ 1939 ਤੋਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੌਲਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਚੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੌੜੂ

(ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਏ. ਪੀ. ਜੇ. ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਚਿਤਰਕਲਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਦੀਆਂ ਕਲਾ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ "ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੌੜੂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ — ਸੰਪਾਦਕ)

ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜਾਦੂ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਤਹਿ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਗਿਆਂ ਪੂਰਾ ਨਾਵਲ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਚ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ੀ ਪੁੱਧ ਸੀ। ਇਕੱਠ ਦੇ ਪਾਲੇ ਤੇ ਕੱਕਰ ਹਨ, ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਪੁੰਨਾਂ ਧਾਰ ਭਮਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤਾ ਹਨ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਨਹੀਂ? ਕਿ ਬੰਦਾ ਜਦੋਂ ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕੱਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਤਦੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਅਲੱਗ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸੜਕ ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵੀਰਾਨਗੀ ਤੇ ਭੀੜਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸੜਕ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਮਹਿਮਾਨੀ ਸੱਦਾਪੱਤਰ ਬਣਕੇ ਜੱਜ ਬਣਕੇ ਜਾਣਾ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਲਾ ਸੰਬੰਧੀ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਸਾਸ ਮੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਨੁਹਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਜਨਮ 1942 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਲਾ ਦੀ ਚੇਟਕ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਸਾਂ ਦਾ। ਉਸੇ ਹੀ ਵੇਲੇ 1957 ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਕ ਭਟਕਣ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੋਕ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ਕ ਸੁਰਜੀਤ ਉਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਨਿਗਾ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸੱਲਦੀ ਪੁਸਤਕ ਛਪ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਹਰੀ ਚੰਦ ਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੜਾ ਜਿਹਾ ਗਾਈਡ ਕੀਤਾ ਉਹ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਫੁੱਫੜ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਛੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੈਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜੀ. ਐਸ. ਨਾਕਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਲਗਨ ਵਧ ਗਈ।

1967 ਵਿਚ ਸੱਭਾ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ (ਅੰਗਰੇਟਾ) ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਬਿਤਾਏ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਚਿਤਰਕਲਾ ਖਾਤਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਜ਼ੀ ਚਿਤਰਕਲਾ ਉਪਰ ਹੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਫਾਈਨ ਆਰਟ ਦੀ ਐਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਕਰ ਲਈ, 1976 ਵਿਚ ਮੈਂ ਏ. ਪੀ. ਜੇ. ਫਾਈਨ ਆਰਟ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਲਗ ਗਈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਪੇਂਟਰ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਘੁਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਕੋਈ ਜੋ ਸਮਝ ਸਕੇ ਜਾਣ ਸਕੇ।

ਉਸਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਮੇਰੀ ਚਿਤਰਕਲਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸੱਚ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਕਲਪਨਾ ਵਰਗੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਮੇਰੇ ਚਿਤਰ ਅਕਾਰ ਵਿਚ ਅਧੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਬੇਦਲੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਧੂਰੇ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤਰ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਪਿਆਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਘਰ ਦੀ ਬਹੁ-ਪਤਨੀ-ਮਾਂ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਜਨਬੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਸਮਾਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਝੱਲਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ 1978 ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ, 1979 ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 1981 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ, 1982 ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਲੀ, 82 ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਤੇ 1983 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ 1975 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨੇ ਵਾਰੇ 1981-82-83 ਪੰਜਾਬ ਲਲਿਤ ਕਲਾ

ਅਕੈਡਮੀ ਵਲ ਸਟੇਟ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਅਕੈਡਮੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਲਿਖਿਆ।

ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਪੰਜਾਬ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਆਈ. ਆਰ. ਸੀ. ਐਸ. ਗੈਲਰੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਮੇਨ ਬਰਾਂਚ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਮਰੀਕਾ, ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕਈ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਹਨ।

ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀਨੇ ਲਈ, ਇਕ ਪਲ, ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਉਸਦੇ ਪਲ ਇਕ ਪਲ ਸਰਘੀ ਵੇਲਾ, ਮਿਸਿਗ ਯੂ ਚਾਨਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿਚ ਵਕਫਾ, ਤਿੰਨ ਔਰਤ, ਸੰਮੇਲਨ, ਸਚਾਈ ਵਲ, ਮੇਰੇ ਲਈ, ਏਕੇ ਵਲ ਆਦਿ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤਿਆਂ ਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਉਸ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਫੁੰਘਾਈ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 1978 ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਉਹ ਏਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਕਿ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਫੁੰਘਾਈ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਕ ਵੇਰ ਚਿੱਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਤੇ ਇਕ ਬੈਂਕ ਮਨੰਜਰ ਸਧਾਰਨ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਏਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਵੇਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਧੂਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਧੂਰੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਆਪਣੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲੇਟਿਸਟ ਹਨ। ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਜੇ ਹਾਲਾਤ ਅੱਜ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ "ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਚਿੱਤਰ ਕੋਲ ਵਧ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਹਿਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਟੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਇਹ ਪਿਛੇ ਟੁੱਟੇ ਘਰ ਲਹਿੰਦੇ ਨਿਊਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘਰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਘਰ ਅਧੂਰਾ ਹੈ" ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਇਹ ਹਾਊਕਾ ਭਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਹਰਨਾਤਸ਼ਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਭ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ ਉਜੜੇ ਤੇ ਟੁੱਟੇ ਝੱਜੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧੀ ਅਸਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੁਖੜੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਸਾ ਕੇ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਇਕ ਹਰ ਚਿੱਤਰ ਵਧ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਮਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦੀ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਥਾਕੀ ਪੰਨਾ 15 'ਤੇ

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਇਕ ਚਿੱਤਰ

Sunil Ahuja

NORTH AMERICAN LIFE ASSURANCE co. SUNIL AHUJA

- ☐ Life Insurance
- ☐ Mortgage Insurance
- ☐ Children's Educational Plans
- ☐ R R S P

representative

Bus. 685-9335

Res. 581-6546

320, 815 West Hasting St.

VANCOUVER, B.C. V6C 2W1

ਪੰਨਾ 14 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਕੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿਛੇ ਨਾ ਹਟਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਕ੍ਰਿਤੀ ਅਜਿਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਜਿਥੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਦਮ ਧਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛੇ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਲਈ ਸੁਚਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਵਧਦੇ ਕਦਮ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਝੁਕਿਆ ਸਿਰ, ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਕੋਚਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਤਕ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬਿਆਂ ਕਰਕੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਜਾਤ ਮਨ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਾਤ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁਬਾਨ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਡੂਚਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਅਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨੰਗੇ ਉਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਨੰਗੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਬੇ-ਜਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਉਹ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੌਲਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਆਰਟਿਸਟ ਅਧਿਆਪਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਲਾਤਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਨ (ਅਨਾਇਸ) ਨਿਨੋ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਚੁਲਦਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਸਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਦੀ ਲੋਅ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਲਾ ਹੈ ਉਹ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਕੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਦਗੀ ਪਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਸਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵਖਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਦਮੀ-ਭੈਣਾਂ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਚੀਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਚਿੱਤਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਰਲਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੀਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਏਨਾ ਬੜਾ ਵਕਫਾ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਘਿਰ ਬੈਠ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਬਨਾਵਟ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਰਚਨਾਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਨਵੀਂ ਭਾਵੇਂ ਨੰਗੇ ਵਾਲੇ ਚਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਘਟੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਵੀ

ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਇਕ ਨੰਗੇ ਹੇਠਲਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਨੰਗੇ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸੱਚੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਤੋਂ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਕ ਅਮਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾ ਹੈ।

ਟਕਸਾਲ 'ਚ ਫੁੱਟ ਨਹੀਂ — ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਕਿ ਟਕਸਾਲ ਤਿੰਨ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਕਸਾਲ

ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਬਟਾਲਾ — ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਇ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਬਟਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਡਾ. ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਬਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਮਹਿਰਾ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਮਹਾਜਨ ਤੇ ਰਾਮਨਾਥ ਸ਼ਹਾਏ ਪੁਰੀ (ਦੋਵੇਂ ਐਮ ਐਲ ਏ) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਟੋ ਇਸ ਵਫਦ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਰ ਪੀ ਐਸ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਕਪਤਾਨ ਜੇ ਪੀ ਵਿਰਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕੱਠ ਹੋ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!

ANNOUNCEMENT:

NEW AGENCY

ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਏਜੰਸੀ

CENTRAL VALLEY
INSURANCE AGENCIES LTD.

AUTHORIZED AGENT

ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠੇ ਫੌਰਨ ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ
ਲਵੇ

For Your Insurance Needs:

Such as:

- * Auto Insurance
- * Home Owners
- * Farms Insurance
- * Commercial
- * Business
- * Medical Insurance
- * Travel Insurance

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

Harjinder S. Deol
BUSINESS MANAG & ADMIN

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ, ਫਾਰਮ, ਕਾਰ, ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ, ਦੁਕਾਨ, ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਆਟੋਪਲੈਨ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਬੀਮੇ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਦਫਤਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਜਰਬੇ ਭਰਪੂਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਭ ਹਿੱਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।

PLEASE CONTACT

HARJINDER SINGH DEOL

Bus: 852-9252

Res: 826-2868

CENTRAL VALLEY INSURANCE AGENCIES LTD.

107 - 33119 South Fraser Way, Abbotsford, B.C. V2S 2B1

(Next to old Gurudwara).

ਸਾਡੇ ਵਾਰਸ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

ਨਾ ਲਾਡ ਤੇ ਨਾ ਹਕੂਮਤ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

ਲਾਡ ਤੇ ਹਕੂਮਤ, ਦੋਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਰਾਬ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚੰਗੇ ਬੱਚੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਕੁਝ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ, ਬੱਚਾ ਆਖੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਬੱਚਾ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਾਪੇ ਆਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਆਦਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਂਦੀਆਂ ਹਨ — ਲਾਡ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨਾ।

ਲਾਡ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਚੁਲ੍ਹੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਸਦਾ ਉਸ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਦਾ ਏਨਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸੱਤੀ ਘਰੀਂ ਸੁਣਾਨਾ, ਜੋ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਿੰਦ ਨਾਲ ਮੰਗੇ ਉਹ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਣਾ, ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਵਰਜ ਦੇਣਾ, ਜਦੋਂ ਲੜ ਕੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਘਰ ਉਲੂਮਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਸਮਝਣਾ, ਜਿੰਨਾ ਖਰਚ ਮੰਗੇ ਦੇ ਦੇਣਾ।

ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਾਪੇ ਬਹੁਤਾ ਲਾਡ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਬੜੀ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਤਾਬ ਨਹੀਂ ਖੇਡਣੀ, ਸਿਨੇਮੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਸੂਰਜ ਫੁੱਫੜਿਆਂ ਘਰ ਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਰੰਗ ਮਾਪੇ ਆਖਣ ਉਸੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮਾਪੇ ਚਾਹੁਣ ਉਥੇ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ, ਕਮਾਉਣ ਵੀ ਲਗ ਪਿਆ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਮਾਪੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬੜਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬੜੇ ਲਾਡ ਲਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜੀਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਓਕਰ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਕਰੇ। ਜੇ ਮਾਪੇ ਪੁਰਾਤਨ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਖਫਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਫਲਾਣੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੀ ਘਰੇਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੋਖ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਪਿਰ ਵੀ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਮਾਪੇ ਉਹ ਆਸਾਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਪੂਰਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸੁਲਾਂ ਦੀ ਸੋਜ ਉੱਤੇ ਪਏ ਦਿਨ ਬਿਤਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਆਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਆਣੀ ਮਾਂ ਲਿਖਦੀ ਹੈ :

“ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸਹੇਲੀ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਸੀ। ਖਾਣਾ ਮੁੱਕਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਦਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਧੀ ਮੇਰੀ ਤੋਂ ਉਠ ਗਈ, ਤੇ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ (ਮੀਜ਼ਬਾਨ) ਪਲੇਟਾਂ ਸਾਫ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਛੋਟੀ ਛੋਟੀ ਕੰਮ ਮੁਕਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ : ‘ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ — ਕਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।’

“ਕਾਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ, ਤੇ ਕੁਝੀ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, ‘ਬੜੀਆਂ ਸੁਹਣੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੈਨੀ ਨੂੰ ਘਰ ਬਿਠਾਈ ਰਖਾਂ। ਇਸ ਵਿਚਾਰੀ ਦੀ ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਛੋਟੀ ਮੁੱਕ ਜਾਏਗੀ। ਇਸ ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਅਜੇ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਤੇ ਉਹ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।’

“ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਯਾਦ ਆਏ। ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਲਾਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖਿਆਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝੀਆਂ

ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਆਪ ਕਰਨ।

“ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਾਂ, ਮਾਂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਗੁੱਡੀ ਲੈ ਦੇਣ। ਇਸ ਗੁੱਡੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਤੇ ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਮਾ ਕੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਸਾਂ।

“ਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ, ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿੰਬੂ, ਖੰਡ ਤੇ ਬਰਫ ਰੁਪਾਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਟਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਮੋੜਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।’

“ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਹ ਸੋਹਣੀ ਗੁੱਡੀ ਵੀ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਏਡਾ ਸੁਆਦ ਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਸਟਾਲ ਖੋਲ੍ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇੱਕ ਟੋਕਰੀ ਮਾਂ ਜੀ ਲਈ ਖਰੀਦੀ।

“ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬਣਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਦੇਣ।

“ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਬਕ ਤੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸਬਕਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ — ਫੇਰ ਤੂੰ ਆਪੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰੀਂ।”

“ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ!”

“ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਬੋਲਣ, ਤੁਰਨ ਤੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਸਿਖਦੀ ਰਹੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਮੈਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਛੋਟੀ ਸਿਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਖਰਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਜੋ ਸਿਖਿਆ ਸੀ, ਸਿਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਇੱਕ ਨੇੜੇ ਦੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜਮਾਤ ਲੈ ਲਈ। ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ਛੇ ਰੁਪਏ।

“ਮਾਂ ਜੀ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕਪੜੇ ਆਪ ਬਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਫੈਸ਼ਨ ਤੇ ਕਪੜੇ ਬਾਬਤ ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਆਖਰੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਥੱਪੀ। ਉਹ ਸਮਝਾ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਕੱਪੜਾ ਸੁਹਣਾ ਭਾਵੇਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੱਥਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਚਿੱਟੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਹੋ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹੋ ਹੀ ਖਰੀਦਿਆ। ਬੇੜੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫੁੱਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬੜੀ ਕੋਝੀ ਗੁਲਾਬੀ ਭਾਅ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾਅਵਤ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਨਵਾਂ ਪਹਿਰਾਵਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਜ-ਪੱਜ ਵਾਲੀ ਦਿਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਾਂ।

ਮੇਰੀ ਚੋਣ ਬਾਬਤ ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ :

‘ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਏ, ਸੁਆ ਲੈ, ਪਰ ਇਸ ਵੱਟ ਪੈ ਜਾਣਗੇ, ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਤੇ ਮੀਂਹ ਕਣੀ ਦਾ ਰੰਗ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਇੱਕੋ ਰਾਤ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਐਲਾ ਦੀ ਜਨਮ-ਦਿਨ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਉੱਤੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇਂਗੀ।’

“ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਚੋਣ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ। ਮੀਂਹ ਵੀ ਵਰ੍ਹ ਪਿਆ। ਜੀਕਰ ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਓਕਰ ਹੀ ਹੋਇਆ — ਮੈਂ ਦਾਅਵਤ ਉੱਤੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕੀ। ਨਾ ਮਾਂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋਏ ਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ।’

“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਆਪ ਖਰੀਦਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਈਸਟਰ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ। ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਕ ਭੜਕੀਲੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੁਰਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਤੇ ਨਾਰੰਗੀ ਬਲਾਊਜ਼, ਤੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪੀਲੀ ਟੋਪੀ, ਗਲ ਵਿਚ ਨੀਲੀ ਨਕਟਾਈ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਂ ਜੀ ਬੀਮਾਰ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਏ, ਆਖਿਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

“ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਮਰਯਾਦਾ ਬੜੀ ਸਖਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੁ-ਮਰਯਾਦਾ ਤੇ ਸੁ-ਕਾਬੂ ਹੀ ਆਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮਾਂ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਦੇਂਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅਸਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਮੈਂ ਖਾਣੀ ਪਸੰਦ ਨਾ ਕਰਾਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁਆਈ ਗਈ, ਪਰ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਤਦ ਸੀ ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਮੁਕਾ ਲਈ ਜਾਏ। ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੀ ਏਨੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮੋੜ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕਦੀ।

“ਜਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਮੈਂ ਗਈ ਹੋਵਾਂ, ਜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚਿਰ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸਾਂ, ਸਿਰਫ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੈਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਕੰਮ ਜਾਪਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤੇ ਮੈਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਘਰ ਮੁੜ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਸਾਂ।

“ਮਾਂ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਦਲੇਰ ਹੋਵਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਹੋਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕੋਲੋਂ ਬੜਾ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਰੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰੱਸਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਠੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ, ਕਈ ਦਿਨ ਮੈਂ ਰੱਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਰਨਾ ਸਿਖਦੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰੱਸੇ ਦੀ ਗੰਢ ਜਾਣ ਕੇ ਬੜੀ ਪੋਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ, ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪੀਂ ਤਰਨਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਵੀ ਪਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੀ ਨਹੀਂ।

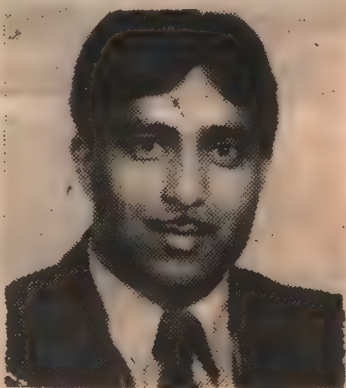
“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਮਾਂ ਜੀ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ : ‘ਹੁਣ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚ ਆਪ ਸੰਭਾਲਣ ਜੋਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਧੁਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਪਰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਫੀਸ, ਕੱਪੜੇ, ਡਾਕਟਰ ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਬਿੱਲ, ਦਾਅਵਤਾਂ ਦਾ ਖਰਚ, ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਲਈ, ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸਬਕਾਂ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੋਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਆਂਗੇ, ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸਿਖਾ ਦਿਆਂਗੇ ਕਿ ਹਿਸਾਬ ਕੀਕਰ ਰਖੀਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਬਿਚਾਰ ਕੀਕਰ ਬਣਾਈਦਾ ਹੈ।’

“ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਖਰਚ ਆਪ ਕਰਨ ਲਗ ਪਈ। ਉਹ, ਆਪਣੇ ਚੈਕ ਆਪ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੁਕੂਦਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤੁਣਤੁਣੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਗੁਰਗਾਬੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਮੈਂ ਸਿਨੇਮਾ ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਾਂਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅੱਖੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਰਜ਼ਾਈ ਕਦੇ ਨਾ ਬਣੀ। ਸਾਡੇ ਪਰਵਾਰ ਦਾ ਹੁਦਾਰ ਹਿਸਾਬ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਅਦਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਬਿੱਲ ਗੁਨਾਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋਈ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੰਪ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣ ਗਈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਆਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਦੋ ਹੁਨਾਲੇ ਮੈਂ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਚੋਖਾ ਘਾਟਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਮਾਇਆ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਈ।”

“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਂ, ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ਚਲਾ ਲਿਆ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸਾਂ, ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰੂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਖ ਸਕਦੇ — ਜਾਂ ਕਾਰ ਛੱਡਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਤੇ ਜਾਂ ਨੌਕਰਾਣੀ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਨੌਕਰਾਣੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ, ਜੇ ਕਾਰ ਰਖ ਲਈ ਜਾਏ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਅਸਾਂ ਨੌਕਰਾਣੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਕਾਰ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲਿਆ।

ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 17 'ਤੇ

Kuldip S. Jhand

WHEATON PONTIAC BUICK GMC LTD.

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇੜੀ ਜਿਹੀ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਨ ਕਿਸਤਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲਓ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੇਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖ਼ੀਦਦੇ ਹਾਂ — ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਰਬਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੰਡ
ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

Bus. 526-2781

Res. 524-4137

Pager 687-7711 #7610

SUPER BUYS

325 - 12th St., New Westminster, B.C.

R.K. Blueberry Farm & Contractor ਲਈ

ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਸੱਜਣ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸੀਜ਼ਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਟਰਾਅ ਬੇਰੀ, ਬਿਲੂਬੇਰੀ ਅਤੇ ਰਸਬੇਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਨਰਸਰੀ ਦਾ ਠੇਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਰੀ ਡੈਲਟਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵੇਨ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।

8 p.m. ਤੱਕ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :-

ਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ

ਫੂਨ : 590-6492

ਪੰਨਾ 16 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਚੌਂਹ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰ ਰਖਣ ਨਾਲੋਂ ਦਾਅਵਤਾਂ, ਖੁਲ੍ਹੀ ਬਾਈ ਖਾਣੇ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਮੱਲਾਂ, ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਖੇਡ ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਜਾਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਠੀਕ ਪਰਖ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

“ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਲ ਤੱਕਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਡਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਲੱਭ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਜਾਚ ਆ ਗਈ ਹੈ।

“ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਜੀ ਕੋਲ ਬਹੁਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਸੀ।

“ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਧਨ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਉਤੇ ਪਾਲ ਰਹੀ ਹਾਂ।”

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਅੱਠ ਮੈਂਬਰ ਵਿਹਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਘਰ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸੱਤਰ ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਾਲੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਧਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੜਾ ਬੁਰ-ਮੁੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕਮਾਈ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ, ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਚੰਗਾ ਸਲਾਹ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਰਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚੇ ਸੰਭਾਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਸੁ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਿਆਂ ਫਿਰਨ ਤੁਰਨ, ਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਵਸਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਨਾ ਲਾਡ ਚੰਗਾ ਹੈ ਨਾ ਹਕੂਮਤ। ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਤਕੜਿਆਂ ਕਰਨਾ ਤਰਬੀਅਤ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਰਖਣਾ ਮਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾਂਦਾ। ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਾਣਾ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਨੋਰਥ ਇਹੋ ਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਿਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਆਪਣੇ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਹੋਣ।

ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੀ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਹੁਸਨ ਹੈ, ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿਰਫ

ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਜਲੰਧਰ — ਸ. ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੁਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਮਨ ਚੈਨ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ 'ਇਮਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਦਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੰਯੁਕਤ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਫਾ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦਰਾੜ ਫੁੱਝੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਬ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਨਗੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਬ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23 ਜਨਵਰੀ 1986 ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਨਅਤ, ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ

ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਬੇ-ਲਚਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਹੋਂਦ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੜਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਰਾਇ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ-ਚਿਣਗਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਸਰਕਾਰ ਅਸਫਲ ਰਹੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ 'ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ' ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ "ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ" ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ। ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ' ਨਹੀਂ ਅਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਅਤਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਬਟਾਲਾ ਅਤੇ ਨਕੋਦਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਰੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਰਾਜਸੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਥੇਬੰਦਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਭਸੀਨ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਫਿਲਪੀਨ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੇਤਾ ਰਿਹਾਅ

ਮਨੀਲਾ — ਮਨੀਲਾ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਅਕੀਨੋ ਨੇ ਆਖਰੀ ਚਾਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਵੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਫਿਲਪੀਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਸੀ ਕੈਦੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ।

ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤਾਅ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਵਧੀਆ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ।

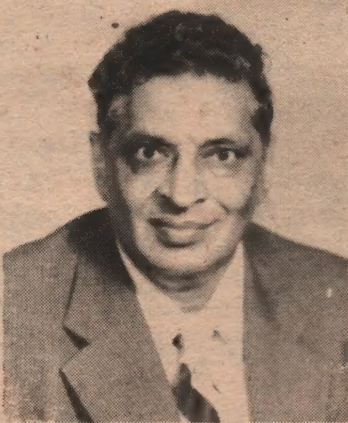
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ?

ਆਓ ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਮੱਦਦ ਕਰੀਏ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ 1946 ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ !

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

- ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ
- ਇਭੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣੀ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉ। ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਭਾਪਤ (ਗੈਦ ਲੈਣਾ) ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ — ਰੁਸੀ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਭਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦੁਹਾਈ ਉਸ ਮੁਲਕ ' ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਅਰਥਨ ਜਾਂ ਯਤੀਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ — ਭਰਾ, ਭੈਣ, ਭਰੀਜਾ, ਭਰੀਜੀ, ਭਾਣਜਾ, ਭਾਣਜੀ, ਪੋਰੀ, ਪੋਰਾ, ਦੋਹਤੀ, ਦੋਹਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਿਆਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਹੋਣ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਸੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਕਿਸੀ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਦੁਹਾਈ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਬੇ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਭੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਿਆਦ ਲੰਘ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਫੜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਰੁਸੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਭਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਹਾਈ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਦੁਹਾਈ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇਕਰ ਦੁਹਾਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਘੁਰ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ, ਦੋ ਸਾਲ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲੋਂ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
(ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ)

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਮਿਲੋ
ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
OFF. (604) 733-1644

Res. 228-0452

Malkit Singh Parhar
#201-1275 W. 6th Avenue,
Vancouver, B.C. V6H1A6

World-Wide Immigration To Canada and U.S.A. Ltd.

- ਬਿਜਨਿਸ ਟੋਰ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਰੁਸੀ ਆਪਣਾ ਬਿਜਨਿਸ ਬਾਧਾ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਜਾਂ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੁਸੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਟੋਰ ਉਤੇ ਮੱਦ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛਗਿਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਸਾਥੋਂ ਲਵੋ।
- ਟੈਪੇਰੇਰੀ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇਕਰ ਰੁਸੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਤ ਮਿਰਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਲਈ ਰਾਹਦਾਰੀ (Declaration) ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ ਲੈਣ ਦਾ ਤੇ ਦੁਹਾਈ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਮੱਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਰੁਸੀ ਇਭੀਆ ਤੋਂ ਭਾਈਵਾਲ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ। ਦੁਹਾਈ ਉਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹੀ ਭਾਈਵਾਲ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਦੁਹਾਈ ਇਭੀਆ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਰੁਸੀ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਵਾ ਕੇ ਫੇਰ ਵੀ ਦੁਹਾਈ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਰੁਸੀ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਉਹੋ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਰੁਸੀ ਆਪਣੇ ਮੰਗੇਤਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਭਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੁਹਾਈ ਕਿਸ ਕਿਸ documents (ਕਾਗਜ਼ਾਂ) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ — ਉਹ ਅਸੀਂ ਦੁਹਾਈ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- ਜੇ ਦੁਹਾਈ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਟੋਰ ਦੇਸ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮਨਿਆਦ ਲੰਘ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਕੈਨੇਡਾ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਰੁਸੀ ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਜੇ ਦੁਹਾਈ ਜਨਮ, ਸਕੂਲ, ਵਿਆਹ, ਭਾਈਵਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੀਟਿਫਿਕੇਟ ਜਾਂ documents ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸੀਂ ਇਭੀਆ ਤੋਂ ਬਣਵਾ ਜਾਂ ਕੱਢਵਾ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਫਿਲਮ-ਲੋਕ

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਵਪਨਾ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ

ਸਵਪਨਾ ਨੂੰ ਤੈਲਗੂ, ਤਾਮਿਲ ਅਤੇ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਥਾਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਉਥੇ ਉਹ ਛੇ ਦਰਜਨ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਭਿਨੈ-ਕਲਾ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਅਭਿਨੈਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਤਮੰਨਾ, ਉਹਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਲੈ ਆਈ।

ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਸੀ "ਏਕ ਦਿਨ ਬਹੁ ਕਾ"। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿਟ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਪਰ ਸਵਪਨਾ ਦੇ ਅਭਿਨੈ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਚੁਪਾਸੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਹਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਵਪਨਾ ਕੋਲ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਿਲੇ ਜੁਲੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦੀਆਂ 8-10 ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਮਸਲਨ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ, ਪੱਤੋਂ ਕੀ ਬਾਜ਼ੀ, ਹਕੂਮਤ, ਕਰੀਏ ਖਿਮਾਂ, ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ, ਔਲਾਦ ਕੀ ਖਾਤਰ ਤੇ ਸੱਤਾ। ਉਂਜ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਏਨੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣੀਆਂ ਵਧ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਸਵਪਨਾ ਅੰਦਰ ਖੋਰੇ ਕੀ ਭਟਕਣ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਵਰਤਣ ਲਗ ਪਈ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਹੋਰਨਾ ਅਭਿਨੈਤਰੀਆਂ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ, ਰੇਖਾ, ਸਿਰੀ ਦੇਵੀ, ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਤੇ ਜਯਪ੍ਰਦਾ ਵਾਂਗ "ਨੰਬਰ ਵਨ" ਬਣਨ ਲਈ ਦੌੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਮ੍ਰਿਗ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤਹਿਤ ਸਵਪਨਾ ਨੇ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਲ "ਪਿਆਰ" ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਵਪਨਾ ਜੋ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਚੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁੱਦ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਜਯਪ੍ਰਦਾ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਇਹੋ ਰਾਜ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਪਨਾ ਦੇ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚਰਚਾ ਉਦੋਂ ਛਿੜੀ ਜਦੋਂ ਸੇਠ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਦੀ "ਆਗ ਅੱਠ ਸ਼ੋਅਲਾ" ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਵਪਨਾ ਬਿਨਾ ਵਜ੍ਹਾ ਘੰਟਿਆਂ ਬੰਧੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਆਪਣੀ ਸ਼ਭਿਉਲ ਨੂੰ ਰੋਂਦ ਕਰਕੇ ਜਤਿੰਦਰ ਦੇ ਸੇਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕਰਮ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਤਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਅਜੇ ਤਕ ਭਰਵਾਂ ਰਿਸ਼ਪਾਂਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਪਨਾ ਦੇ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਅਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਨ-ਵੋ-ਟਰੇਂਡਿਕ।

ਵਰਿੰਦਰ ਦੇ ਦਿਨ ਫਿਰੇ

ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਹੇਠ ਸਚਿਨ, ਸਾਧਨਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ "ਤੁਲਸੀ" ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਿੰਦਰ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈ ਹੈ। ਵਰਿੰਦਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਰਣਜੀਤ ਵਿਰਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਅਰਜੁਨ" ਫਿਲਮ ਦੇ ਖਲਨਾਇਕ ਜਗਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਹੁਣ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਲੇਠੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਵਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਾਈਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵਰਿੰਦਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ, ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ, ਬਟਵਾਰਾ ਤੇ ਬਲਬੀਰੋ ਭਾਬੀ ਵਰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਐਕਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਚਾ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਧਾਰੀ ਜੱਟ ਦੀ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਨਿਰਮਾਣ-ਅਧੀਨ ਹਨ। ਵਰਿੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਉਹਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਉਹਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਲੰਬੜਦਾਰਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਪਰ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਖਾਲੀ ਰਹੀ। "ਤੁਲਸੀ" ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਆਖਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖਿੜੇ-ਮੱਥੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਰਿੰਦਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਜਧਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਸੋਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ

ਸਾਲ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਅਜੇ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਪੱਖੋਂ ਸੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਇਕ ਆਰਟ ਫਿਲਮ ਬਣਾਵਾਂਗਾ।" ਉਹ ਦਿਨ ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਰਿੰਦਰ

ਨੱਖੜੂ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਐਕਟਰ ਵਿਜੈ ਟੰਡਨ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਫਿਲਮ "ਨੱਖੜੂ" ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦਾ ਰੋਲ ਮੇਹਰ ਮਿੱਤਲ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਵਿਜੈ ਟੰਡਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਲੋਰ 'ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਆਊਟਡੋਰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਆਲ-ਦੁਆਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵੰਗਾਰ, ਜੱਟੀ, ਸਰਦਾਰੇ-ਆਜ਼ਮ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਤੇ ਖਲਨਾਇਕ ਦੇ ਰੋਲ ਕਰਕੇ ਵਿਜੈ ਟੰਡਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਫੇਰ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਵਸਿਆ ਸੀ ਤੇ ਵਪਾਰ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਮੁੜ ਅੰਗੜਾਈ ਭਰੀ ਹੈ। ਵਿਜੈ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੰਮ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਸੋ, ਫਿਲਮੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਕਈ ਆਸਾਂ ਬੱਝਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਸੱਸੀ ਪੁੰਨੂੰ ਤੇ ਯਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਜੈ ਟੰਡਨ ਖਲਨਾਇਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਪੰਜ ਪਾਪੀ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਪਾਪੀ ਬਣ ਕੇ ਪਰਦੇ ਉਪਰ ਆਵੇਗਾ।

ਮੁਨਮੁਨ ਸੇਨ

ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵੀ. ਸੂਰੀ

ਸਟਾਰ-ਨਾਈਟਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਹਾਸ-ਅਭਿਨੇਤਾ ਵੀ. ਸੂਰੀ ਪਤੈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਪਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੰਦਨ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਹੋਰੇਇਨ ਫੜੀ ਗਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਥੇ ਕੈਦ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਰੀ ਦੇ ਇਕ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਰੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੋਇਆ। ਕਿਸੇ ਵਾਕਫ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬੈਗ ਫੜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਫਲਾਣੇ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰ ਦੇਈ। ਉਸੇ ਬੈਗ 'ਚ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰੇਇਨ ਦੇ ਪੈਕਟ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਨੇ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਧੰਨ ਧੰਨ

"ਗੁਲਾਮੀ" ਮਲਟੀ-ਸਟਾਰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਜਿਥੇ ਮਿਠਨ ਚਕਰਵਰਤੀ ਨੂੰ 'ਬੀ' ਤੇ 'ਸੀ' ਗਰੇਡ ਤੋਂ 'ਏ' ਗਰੇਡ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਸਟਾਰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਸਟਾਰਡੋਮ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੋਲ 19 ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀ ਐਕਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲ ਲਗਣਗੇ। ਇਉਂ 1996 ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਹ ਚਰਚਿਤ ਐਕਟਰ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤਕ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੀਰੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਕਰੀਨ ਉਪਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

S. & S. INSURANCE

6658 Main St. Vancouver

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ
ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਫਤਰ

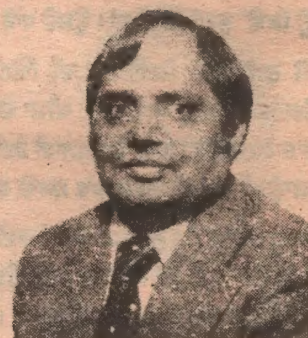
ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੇ ਰੇਟ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ ... ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਸਤੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ... ਤੇ ਉਹ ਦੋਸਤੀ ਭਰੀ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਨੂੰ S & S Insurance ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

RENEW EARLY INSURANCE

* FINANCING AVAILABLE

* SAFE DRIVING DISCOUNT (if eligible)

Ph. 324-5711

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

324-5711

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵਿਖਾਵੇ

ਜਲੰਧਰ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸਮਾਜਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਪਿਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਤੇ ਇਸ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 16 ਵਰਵਰੀ ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੋ. ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਥਿਆਰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਇਹ ਗੱਭਰੂ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਨ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੂਸਰਾ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ। ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸੁਭਾਰਡੀਨੈਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਥੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਰਨੀ ਦੀ ਬੈਠਕ ਪਿਛੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਣਬੀਰ ਬਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਬਿੱਲੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਸੱਤ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅੱਗੇ ਰੋਸ ਧਰਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ "ਭਾਰਤ ਬੰਦ" ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਲਈ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਧਾਰਣ ਹਾਲਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310, 311 ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਤਿੰਨ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਏਰੀਏ ਦੇ ਰੇਲੋ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿਤੀ ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਬਲਵਿੰਦਰ

ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ। ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਰ ਹੀ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਪਰ ਹਮਲਾਵਰ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਤੱਕ ਇਕ ਪੀਂਘ ਹੈ ਸੱਤਰੰਗੀ,
ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅੰਬਰ ਤੱਕ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ।

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ

ਪੀ. ਪੀ. ਵਰਮਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚਰਚਿਤ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨਾਂ "ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ" ਦਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਗਾਇਕ "ਅਲਮ ਲੁਹਾਰ" ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਅੱਧ ਜਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਧਿਓ ਪਾਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਧਿਓ ਪਾਰ ਵੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਅਜੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਨੂੰ 25 ਸੈਕਿੰਡ ਤਕ ਉਚੀ ਹੋਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਹੋਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਰਿਆਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਤਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ੌਕ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਵਿਆਹ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੱਪਣੇ ਘਰੀਂ ਹਨ ਪਰ ਗੁਰਮੀਤ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸਿੰਗਰ। ਬਾਵਾ ਨੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਸਾਜ਼ ਡੱਫ, ਚਿਮਟਾ, ਸੰਗਲੀ, ਅਲਗੋਜ਼ੇ ਆਦਿ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਿੱਖ ਲਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕੇ ਅੱਜ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੋਕ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਾਵਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 25 ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਇਹ 25 ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਣ

ਵਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਨਰਿੰਦਰ ਚੰਚਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਲੰਮੇ ਰਿਆਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬਤੌਰ ਗਾਇਕਾ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ। ਬਾਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਇਹੋ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੀਤ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘੱਟ ਹੀ ਸੁਣਾਵੇ ਪਰ ਉਹ ਮਿਰਚੇ, ਜੁਗਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੁਣਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਵਾ ਕਈ ਵਾਰ ਹਸਦੇ ਹੋਈ ਆਖਦੀ ਹੈ, "ਕਈ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਗੀਤ ਹੋਰ ਸੁਣਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਕ ਕਿੱਲਾ ਸਾਥੋਂ ਇਨਾਮ ਲੈ ਲਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੀਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਲੋਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੰਡਾਲ 'ਚੋਂ ਕਿਧਰ ਛਾਈ' ਮਾਈ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।" ਅਜਿਹੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਵਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਬਾਵਾ ਦੀ ਕਰੋੜ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਦੇ ਹੁਣ ਤਕ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਗਾਇਕਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਬਾਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ, ਲਾਜ਼ੋ, ਬਲਬੀਰੋ ਭਾਬੀ, ਸਰਪੰਚ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੀਤ ਗਾਏ ਹਨ ਜੋ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਪੰਚ ਫਿਲਮ 'ਚ ਬਤੌਰ ਗਾਇਕਾ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ ਨੂੰ ਅਭਿਨੈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਬਾਵਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਸੁਹਾਗ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ' ਵਿਚ ਵੀ ਗੀਤ ਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਉਭਰ ਰਹੇ ਗਾਇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਵਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੇਂਡੂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਆ ਕੇ ਲੱਚਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ।

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

26 ਸਾਲਾ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਲਈ, ਜੋ 12 ਗਰੇਡ ਅਤੇ ਭੀਜਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਹੈ, ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 12 ਗਰੇਡ ਪਾਸ ਲੜਕੀ ਉਮਰ 20 ਤੋਂ 23 ਸਾਲ ਵਾਲੀ ਸਿਟੀਜਨ ਜਾਂ ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰੋ :—

S.P.

C/O CANADA DARPAN

P.O.BOX 67344 Stn. O

Vancouver, B.C. V5W 3T1

ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ

ਇਕ 20-ਸਾਲਾ ਲੜਕੀ ਲਈ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਲੜਕੀ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 6 ਇੰਚ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਡੀਕਲ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੋਟਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਸੇ ਪ੍ਰਭਾਰ ਦੇ ਇਕ 22-ਸਾਲਾ ਲੜਕੇ ਲਈ ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੀ. ਕਾਮਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਟਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਮੀਗਰੈਂਟ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਖਤੋ-ਖਿਰਾਬਤ ਕਰਨ। ਲੜਕੀ ਤੇ ਲੜਕਾ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਭਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਖਤ ਲਿਖੋ :

A S C

C/O Canada Darpan

Box 67344 Stn. O

Vancouver, B.C. V5W 3T1

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To

The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my Subscription for the year(s)..... I may be sent the newspaper at the following address :

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year	25 dollars
Two Year	45 dollars
Three year	65 dollars
Life membership.....	300 dollars
ASIA.....	100 dollars[a year]
U.S.A.	30 dollars [a year]
Europe	100 dollars[a year]
Africa	100 dollars [a year]

Lo-Cost Aluminum Railing (1985) Ltd.

Specialists in Commercial & Residential

Railings & Awning Frames

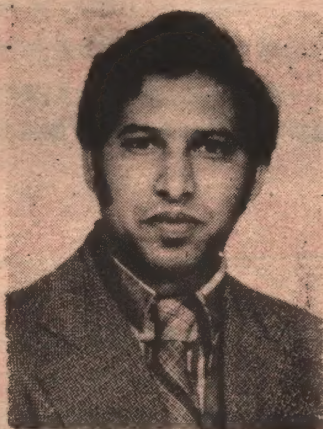
Sajiv Paul

Manager

Ph. 272-2840 or 872-7227

Unit K - 2420 SHELL RD.

RICHMOND, B.C.

Gurdial Singh(Gaddey)

Super Star Plumbing & Electrical Heating Supply Ltd.

4270 Fraser Street, Vancouver, B.C.

Phone 874-0511

ਆਪਣੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੰਬਿੰਗ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਪਰਸਟਾਰ ਪਲੰਬਿੰਗ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ। ਐਸਟੀਮੇਟ ਮੁਫਤ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪਲੰਬਿੰਗ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ROKKO SAREES & FABRICS

6201 Fraser Street

VANCOUVER

Tel: 327-3033

**When You Buy
One Suit or One Saree**

(Any Price)

Save \$1.00 with one Coupon

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸੂਟ ਜਾਂ ਇਕ ਸਾੜੀ ਖ਼ੀਦੋ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ)

ਇਸ ਕੂਪਨ ਨਾਲ 1.00 ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ

<p>This coupon worth \$1.00 off</p> <p>Rokko Sarees & Fabrics 6201 Fraser Street, Vancouver Offer Expires Wednesday March 12, 1986</p>	<p>This coupon worth \$1.00 off</p> <p>Rokko Sarees & Fabrics 6201 Fraser Street, Vancouver Offer Expires Wednesday March 12, 1986</p>	<p>This coupon worth \$1.00 off</p> <p>Rokko Sarees & Fabrics 6201 Fraser Street, Vancouver Offer Expires Wednesday March 12, 1986</p>	<p>This coupon worth \$1.00 off</p> <p>Rokko Sarees & Fabrics 6201 Fraser Street, Vancouver Offer Expires Wednesday March 12, 1986</p>	<p>This coupon worth \$1.00 off</p> <p>Rokko Sarees & Fabrics 6201 Fraser Street, Vancouver Offer Expires Wednesday March 12, 1986</p>
---	---	---	---	---

One Coupon For One Suit or Saree

ਇਕ ਕੂਪਨ ਇਕ ਸੂਟ ਜਾਂ ਇਕ ਸਾੜੀ ਲਈ

ਇਹ ਕੂਪਨ ਤੁਸੀਂ ਰੋਕੋ ਸਾੜੀਜ਼ ਐਂਡ ਫੈਬਰਿਕਸ ਤੇ ਵਰਤ
ਸਕਦੇ ਹੋ

This Coupon is Valid At

ROKKO SAREES & FABRICS

6201 Fraser Street

VANCOUVER

Tel: 327-3033

